БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 271 (17.255). ● 28 ноябрь 1978 йил, сешанба ● Баҳоси 2 тийин.

Кеча Москвада КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми бўлиб ўтди.

Пленум СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1979 йилги Давлат плани ва Давлат бюджети тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилди.

Пленумда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ катта нутқ сўзлади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1978 йил 27 ноябрь куни КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми бўлди.

Пленум «СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1979 йилги Давлат плани тўғрисида» СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госплани раиси ўртоқ Н. К. Байбаков докладини ҳамда «СССРнинг 1979 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1977 йилги Давлат бюджетининг ижроси ҳақида» СССР молия министри ўртоқ В. Ф. Гарбузов докладини тинглади.

Ана шу докладлар юзасидан музокараларда Украина ССР Министрлар Советининг Раиси А. П. Ляшко, Қозоғистон ССР Министрлар Советининг Раиси Б. А. Ашимов, Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. П. Гришкявичус, КПСС Ростов область комитетининг биринчи секретари И. А. Бондаренко, СССР темир йўллар министри И. Г. Павловский, КПСС Челябинск область комитетининг биринчи секретари М. Г. Воропаев, Украина ССР Фанлар академиясининг президенти Б. Е. Патон, Оренбург областидаги «Рассвет» колхозининг комбайнчиси В. М. Чердинцев, Ўзбекистон Компартияси Самарқанд область комитетининг биринчи секретари Б. Р. Раҳимов ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленумда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев катта нутқ сўзлади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилди. Бу қарор матбуотда эълон қилинмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

Марказий Комитет Пленуми КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ К. У. Черненкони КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатликдан Сиёсий бюро аъзолигига ўтказди.

Марказий Комитет Пленуми ўртоқ Н. А. Тихоновни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат қилиб сайлади.

Марказий Комитет Пленуми ўртоқ Э. А. Шеварднадзени КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат қилиб сайлади.

Марказий Комитет Пленуми ўртоқ М. С. Горбачевни КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб сайлади.

Марказий Комитет Пленуми ўртоқ К. Т. Мазуровни бетоблиги сабабли ва ўзининг илтимосига кўра КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси вазифасидан озод қилди.

Шу билан КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини тамомлади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

СССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1979 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ВА СССР ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ЛОЙИҲАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми шуни қайд этадики, ўнинчи беш йилликнинг ўтган даврида ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва халқ зиёлиларининг фидокорона меҳнати, партиянинг кўп қиррали ташкилотчилик ва сиёсий иши натижасида мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантириш нинг КПСС XXV съезди ишлаб чиққан вазифаларини, тинчлик ва халқаро ҳамкорлик учун, халқлар озодлиги ва мустақиллиги учун бундан буёнги кураш программасини амалга оширишда янги катта муваффақиятларга эришилди. Социалистик Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудрати ўсди, унинг халқаро обрў-эътибори мустаҳкамланди. Совет кишиларининг турмуши ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан бадавлат бўлиб қолди.

1979 йилда мамлакат олдида катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Бу вазифаларни муваффақиятли ҳал қилиш учун партия билан халқнинг кучларини сафарбар этиш, сиёсий, хўжалик ва ташкилотчилик иши савиясини янада ошириш керак бўлади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми қарор қилади:

1. СССРни иқтисодий ва социал ривожлаштиришнинг 1979 йилги Давлат плани ва СССР Давлат бюджети лойиҳалари асосан маъқуллансин.

СССР Министрлар Совети мазкур лойиҳаларни СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этсин.

2. КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг ушбу Пленумдаги нутқида баён этилган хулосалар ва йўл-йўриқлар тўла-тўкис маъқуллансин, улар барча партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, хўжалик органлари фаолиятига асос қилиб олинсин. Бутун куч-ғайрат 1979 йилги халқ хўжалик плани тўла-тўкис ва ошириб бажарилишини таъминлашга, иқтисодий ривожланишнинг интенсив омилларидан янада тўла фойдаланишга қаратилсин, шундай қилиш КПСС XXV съезди қарорларини, ўнинчи беш йиллик топшириқларини амалга оширишда, совет халқи фаровонлигини ошириш юзасидан белгиланган программани рўёбга чиқаришда яна бир муҳим бўғин бўлиб қолади.

3. КПСС Марказий Комитетининг Пленуми шуни таъкидлайдики, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш учун курашни янада кучайтириш министрликлар ва идораларнинг, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг, меҳнат коллективларининг энг муҳим вазифасидир. Бу кураш кенг жабҳа бўйлаб — саноатда, қишлоқ хўжалигида, транспортда, қурилишда ва экономиканинг бошқа тармоқларида, ишлаб чиқариш ва бошқарувнинг барча бўғинларида олиб борилиши лозим. Меҳнат унумдорлигини оширишга, фан ва илғор тажриба ютуқларини, янги техника ва технологияни ишлаб чиқаришга жорий этишга, камроқ чиқим қилиб, кўпроқ маҳсулот чиқариш ва унинг техникавий даражасини ошириш учун мавжуд резервлар ва имкониятларни ишга солишга алоҳида эътибор қаратилиши керак.

Унумсиз чиқимлар ва нобудгарчиликларни бутун чоралар билан тугатиш, металл, ёқилғи, электр энергия, жамики моддий, молиявий ва меҳнат ресурсларини тежаб-тергаб сарфлашга интилиш — партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг бурчидир. Иқтисодий тежаш социалистик хўжалик юритишнинг бош принципларидан бири бўлиб, ҳар бир тармоқда, ҳар бир ишлаб чиқариш коллективида, ҳар бир иш жойида унинг изчиллик билан амалга оширилиши муҳимдир.

4. Министрликлар ва идоралар, маҳаллий партия, совет ва хўжалик органлари бутун кучни халқ хўжалигининг энг муҳим проблемаларини ҳал этишга, металлургия, ёқилғи ва химия саноатини, энергетика, машинасозликни, ҳамма турдаги транспортни ва бошқа тармоқларни янада ривожлантиришга жалб этсинлар. Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни ҳар томонлама кенгайтириш, уларни кўпайтириш ва сифатини яхшилаш энг муҳим вазифалардан бири бўлиб қолмоқда.

СССР Госплани, СССР Госстройи, СССР Қурилиш банки, министрликлар ва идоралар, партия ва совет органлари капитал қурилишдаги ишларни яхшилаш, янги ишлаб чиқариш қувватларини, айниқса давлат учун биринчи даражали аҳамиятга молик объектларни ўз вақтида ишга туширишни ва ўзлаштиришни таъминлаш юзасидан қатъий чоралар кўрсинлар. Куч ва маблағларни кўпдан-кўп қурилишларга сочиб юбориш, битмай қолган қурилишлар ва ўрнатилмаган асбоб-ускуналар ҳажмларининг кўпайиши фактларига қарши муросасиз кураш олиб борилсин.

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИДА ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Ўртоқлар!

Биз бугун 1979 йил плани ва бюджети лойиҳаларини кўриб чиқмоқдамиз. Бу эса бизга ҳар качонгидек экономикадаги ишларнинг умумий аҳволини, эришилган муваффақиятларнинг кўламларини ва олдимизда турган вазифаларни, шунингдек бу вазифаларни ҳал этишга олиб борадиган йўлларни конкретроқ ва тўлароқ тасаввур этиш имконини беради.

Ўнинчи беш йилликнинг уч йили ўтиб кетди. Булар яхши йиллар бўлди. Кўп иш қилишга муваффақ бўлинди. Кўп нарса яхши томонга ўзгарди. Совет халқи, партия тўлақонли, жўшқин ҳаёт кечирмоқдалар. КПСС XXV съезди илгари сурган социал-иқтисодий программани бажариш соҳасида сабот-матонат билан иш олиб бормоқдалар.

Мен бу йил Сибирь ва Узоқ Шарқда, Белоруссия ва Озарбайжонда бўлдим. Турли учрашувлар ўтказилди, турли таассуротлар ҳосил бўлди, хилма-хил проблемалар муҳокама қилинди. Аммо мен ҳамма жойда кишиларнинг ўз кучларига, партиямиз ички ва ташқи сиёсий йўлининг тўғрилигига зўр ишонч билан қараётганликларини ҳис этдим. **(Қарсаклар).**

Дарҳақиқат кейинги уч йил ичидагина бажарилган ишларнинг ҳаммаси ўртоқлар, биз бораётган йўл тўғри, ленинча йўл эканлигига ишонч бахш этмай қололмайди. **(Давомли қарсаклар).**

Шу йиллар мобайнида халқ хўжалигининг асосий ишлаб чиқариш фондлари анча кенгайди ва янгиланди. Бу фондлар 195 миллиард сўм миқдорида ортди ва шу йилнинг охирига бориб бир триллионга етади. Бу фонд жуда салмоқли кўпайди — у олтмишинчи йилларнинг бошига қадар бўлган барча асосий ишлаб чиқариш фондларига қарийб баравар бўлади.

Биз қурувчиларни кўпинча ва ишларига яраша танқид қиламиз. Аммо ҳаққоният уларнинг мамлакат иқтисодий қудратини оширишга қўшаётган жуда катта ҳиссаси тўғрисида гапириб ўтишни талаб этади. Етти юздан кўпроқ йирик саноат корхоналари қурилди. Улар орасида Лисичанск нефтни қайта ишлаш заводи, «Азовсталь»да кислород-конвертор комплекси ва Ново-Липецк заводида домна печи ҳам бор. Булар орасида КамАЗнинг биринчи навбати. Нефтекамскда автосамосваллар заводи ва Кривой Рогда жун йигириш фабрикаси ҳам бор. Европада энг катта ҳисобланган Запорожье ва Углегорск иссиқлик электростанциялари тўла қувват билан ишга туширилди.

Иқтисодий потенциалнинг тез ўсиши — саноатни узлуксиз ривожлантириш натижасидир. Ўнинчи беш йилликнинг уч йили мобайнида тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки уч йилидагига нисбатан 450 миллиард сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилди. Икки ўртадаги тафовут жуда катта эканлигини кўриб турибсиз.

Аввало мамлакатнинг шарқида бир қанча территориал-ишлаб чиқариш комплексларининг вужудга келтирилганлиги ва ривожланганлиги тамомила янги бир ҳолатдир. Ғарбий Сибирь, Братск, Павлодар-Экибастуз, Оренбург, Нижнекамск ва ҳоказолар шундай комплекслардандир. Улар уч йил мобайнида нефть қазиб чиқаришнинг бутун ўсишини, газ қазиб чиқариш ўсишининг қарийб ҳаммасини, электр энергия ишлаб чиқариш, темир рудаси ва кўмир қазиб чиқариш, юк автомобиллари ва тракторлар ишлаб чиқариши ўсишининг талайгина қисмини таъминладилар.

Партиянинг қишлоқ хўжалиги моддий-техника базасини мустаҳкамлашга қаратилган йўли собитқадамлик билан амалга оширилмоқда. Қишлоқ хўжалик меҳнатини энергия билан таъминлаш чорак баравардан зиёд ортди. Қишлоқ 230 миллион тоннадан кўпроқ минерал ўғит олди. Суғориладиган ва заҳи қочирилган ер майдонлари тўрт ярим миллион гектар кўпайди. Буларнинг ҳаммаси ўз самараларини бермоқда.

КПСС Марказий Комитети Пленумининг қатнашчилари 235 миллион тонна дон йиғиштириб олинганлигини биладилар. Бу эса 1978 йил ҳосили учун меҳнат жангида ютиб чиққанлигимиздан далолат беради. **(Қарсаклар).** Россия Федерациясининг деҳқонлари улкан ғалла хирмони билан қувонтирдилар. Улар давлатга 3,4 миллиард пуд дон сотдилар. **(Қарсаклар).** Украина ва Қозоғистон ҳар бири яна бир миллиард пуддан кўп дон сотди. **(Қарсаклар).** Краснодар ва Ставрополь ўлкалари, Оренбург, Ростов, Саратов, Волгоград, Урал ва Одесса областларининг, Бошқирдистон Автоном Республикасининг эришган муваффақиятлари тўғрисида алоҳида гапириб ўтишни истар эдим. Мамлакат Белоруссиянинг картошка етиштиришга қўшган анча катта ҳиссасига юксак баҳо беради.

Пахтакорлар беш йиллик план топшириқлари даражасида иш кўрмоқдалар. Ўзбекистондаги хўжаликлар 5 миллион тоннадан зиёд пахта сотдилар. Тожикистон билан Озарбайжон планларни бажарди. Жами 8 миллион тоннадан ортиқ пахта тайёрланди. Бу катта ютуқдир. **(Қарсаклар).** Пахтакорлар бундан буён ҳам пахта етиштиришни кўпайтирибгина қолмай, унинг сифатини ҳам оширадилар, деб ишонаман.

Чорвачиликда ижобий ўзгаришлар содир бўлмоқда. Мол туёғи ва паррандалар кўпайди. Аммо бу соҳада ҳали кўп ва жуда кўп иш қилиш керак.

Хўжалик қурилишидаги муваффақиятлар халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини ошириш соҳасида жуда катта силжишларга эришувини таъминлади. Аҳолининг пул даромадларини кўпайтириш юзасидан уч йилга мўлжалланган топшириқлар тўлиқ амалга оширилди. Чакана товар обороти 30 миллиард сўмликдан ҳам ошиб кетди. Маиший хизмат кўрсатишнинг реализация қилиш ҳажми қарийб тўртдан бир қисм миқдорида ўсди.

Меҳнаткашларнинг уй-жой шароитларини яхшилашга катта эътибор берилмоқда. Беш йиллик бошидан буён 6.5 миллионга яқин янги шинам квартиралар фойдаланиш учун топширилди. Бир ойдан камроқ вақт ичида қурилаётган уй-жойлар миқдори ярим миллионли аҳолиси бўлган шаҳар учун кифоя қилади. Деярли ҳар бир совет оиласига янги уйларда алоҳида квартира берилаётганлиги айниқса диққатга сазовордир. Кўпгина мактаб, мактабгача болалар муассасалари, касалхона бинолари қурилди.

Хуллас, ўнинчи беш йилликнинг уч йили мобайнида мамлакат иқтисодий ва социал тараққиётнинг барча йўналишларида олға қараб жуда катта қадам қўйди, деб айтиш учун ҳамма асосларга эгамиз. **(Қарсаклар).**

Ишчилар синфига, колхозчи деҳқонларга, халқ зиёлиларига, хуллас фидокорона меҳнатлари эришилган муваффақиятларга асос бўлган ҳамма кишиларга партия Марказий Комитети номидан самимий миннатдорчилик изҳор қилишга ижозат бергайсиз. **(Давомли қарсаклар).**

Бугун КПСС Марказий Комитети Пленумида доклад қилган Н. К. Байбаков ва В. Ф. Гарбузов ўртоқлар 1979 йил плани ўнинчи беш йиллик топшириқларини амалга оширишда яна бир муҳим бўғин бўлиб қолажаги тўғрисида гапирдилар. Мен бундай баҳога қўшиламан.

Сўнгра ўртоқ Л. И. Брежнев планнинг бир қанча афзалликларини таъкидлаб ўтди. Саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши, шу жумладан халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ўстириш суръатлари жадаллашиб бормоқда. Меҳнат унумдорлиги тез ўса боради. Халқ хўжалигида мутаносибсизликни камайтиришга қаратилган бир қанча тадбирлар кўзда тутилади. Капитал маблағларни тақсимлашда ёқилғи — энергетика, металлургия ва транспорт каби асосий тармоқларни ривожлантиришга кўпроқ эътибор берилди. Мамлакатнинг мудофаа қобилияти лозим бўлган даражада сақланмоқда.

1979 йилда беш йиллик социал программасининг энг катта тадбирларидан бири — маориф, соғлиқни сақлаш, маданият ходимлари ва бошқа ноишлаб чиқариш тармоқлари ходимларининг иш ҳақини кўпайтириш тадбирини амалга ошириш тугалланади. Бунинг натижасида ўнинчи беш йилликда 31 миллион кишининг иш ҳақи оширилади. Ватан уруши ветеранларига қўшимча имтиёзлар берилади.

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ АЪЗОСИ, КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ СЕКРЕТАРИ

Константин Устинович ЧЕРНЕНКО

Ўртоқ К. У. Черненко 1911 йилда туғилган, 1931 йилдан бери КПСС аъзоси. 1929 йилдан комсомол ва партия ишида: чегара заставаси партия ташкилотининг секретари, район партия комитети бўлимининг мудири, КПСС Красноярск ўлка комитети бўлими мудирининг ўринбосари, секретари, КПСС Пенза область комитетининг секретари. 1948 йилдан Молдавия Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири. 1956 йилдан КПСС Марказий Комитети ва СССР Олий Совети Президиумида масъулиятли лавозимларда бўлди. 1965 йилдан КПСС Марказий Комитети бўлимининг мудири. 1976 йилда КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб, 1977 йилда — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат қилиб сайланди.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Бир неча чақириқ СССР Олий Советининг депутати.

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИДА

27 ноябрда КПСС Марказий ревизия комиссиясининг мажлиси бўлди.

Мажлисда комиссия раиси Г. Ф. Сизов КПСС Марказий ревизия комиссиясининг 1978 йилдаги фаолияти тўғрисида берган ахборот тингланди.

Мажлисда КПСС Марказий ревизия комиссиясининг 1979 йилги иш плани кўриб чиқилди ва тасдиқланди.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ СЕССИЯСИ ОЛДИДАН

26 ноябрда Москвада СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети план-бюджет; саноат; транспорт ва алоқа; қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати; қишлоқ хўжалиги; халқ истеъмол моллари; соғлиқни сақлаш ва социал таъминот; халқ маорифи, фан ва маданият; савдо, маиший хизмат ва коммунал хизмати; табиатни муҳофаза қилиш; хотин-қизлар меҳнати ва турмуши, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш; ёшлар масалалари билан шуғулланувчи комиссияларининг якунловчи мажлиси бўлиб ўтди.

Комиссиялар тўққизинчи чақириқ СССР Олий Советининг бўлажак ўнинчи сессияси муносабати билан ўзлари илгари тузган тайёргарлик комиссияларида 1979 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат плани лойиҳасини ҳамда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1978 йилги Давлат плани қандай бажарилаётганлигини шунингдек, СССРнинг 1979 йилги Давлат бюджети лойиҳасини ҳамда СССРнинг 1977 йилги Давлат бюджети ижросини дастлабки тартибда қараб чиқиш натижаларини муҳокама қилдилар.

Комиссиялар план ва бюджет юзасидан хулосаларни тасдиқладилар ҳамда уларни СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этдилар. СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети комиссияларининг мажлисларида комиссияларнинг қиладиган қўшимча докладлари ҳам маъқулланди.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети совет маданиятининг атоқли арбоби, СССР халқ артисткаси, СССР Давлат мукофотлари ва Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати Мукаррама Турғунбоева оғир касалликдан сўнг 1978 йил 26 ноябрда вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қиладилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ | **ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** | **ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

СССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1979 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ВА СССР ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ЛОЙИҲАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши биринчи бетда).

5. КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми қарорларига биноан ҳосилдорликни ҳамда чорва ва парранда маҳсулдорлигини ошириш, ялпи дон ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини кўпайтириш, гўшт, сут, тухум, жун етиштиришни ўстириш, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини харид қилиш планларини бажариш чоралари амалга оширилсин. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари исрофгарчилигини тугатиш ва уларнинг яхши сақланишини таъминлаш, қишлоқ хўжалик маҳсулотини асраш ва қайта ишлашнинг моддий базасини мустаҳкамлаш соҳасидаги иш сабот билан ўтказилсин.

6. КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ҳисоблайдики, экономиканинг кўлами узлуксиз ўсаётган ва сифат даражаси ошаётган, тармоқлараро ва ички тармоқ алоқалари мураккаблашаётган шароитда хўжалик юритиш ва бошқариш методларини янада такомиллаштириш, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ҳамма участкаларидаги уюшқоқлик ва аҳилликни мустаҳкамлаш тобора кўпроқ аҳамият касб этмоқда. Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, хўжалик органлари план, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомига қаттиқ риоя этилишини таъминлашлари лозим. Бир маромда, аниқ ишлаш, планнинг ҳамма кўрсаткичларини, истеъмолчиларга, шу жумладан экспортга маҳсулот етказиб бериш мажбуриятларини сўзсиз бажариш халқ хўжалигининг барча бўғинлари учун мажбурий қонун бўлиб қолиши лозим. Планнинг ташкил этувчилик ва сафарбар қилувчилик ролини кучайтириш, белгиланган топшириқларни ҳар бир корхона, қурилиш, колхоз ва совхоз бажариши устидан мунтазам контроллик қилиш зарур.

7. 1979 йилги халқ хўжалик планида кўзда тутилган вазифаларни бажариш учун меҳнат муваффақиятларини кўпайтиришнинг синалган омили, одамларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг таъсирчан воситаси — социалистик мусобақани янада авж олдириш керак. Социалистик мусобақа ишлаб чиқариш резервларини қидириб топиб, ҳаракатга келтиришга, юксак пировард натижаларга эришишнинг энг самарали ва тежамли йўлларини излашга қаратилиши лозим. Омма ташаббуси билан юзага келган жамики янги ва илғор тажрибалар тез ва кенг оммалаштирилиши, мусобақа қолоқларни илғорлар даражасига етказиб олишга актив кўмаклашиши муҳимдир. Мусобақанинг кучи ва самарадорлиги аввало шундан иборатки, ҳар бир коллектив, ҳар бир меҳнаткаш юксак унум билан ишлайдиган бўлсин, ишлаб чиқариш топшириқларини, олинган социалистик мажбуриятларни ва муқобил планларни ҳам миқдор, ҳам сифат кўрсаткичлари жиҳатидан муваффақиятли бажарадиган бўлсин. Партия, касаба союз, комсомол, хўжалик ташкилотларининг биргаликдаги куч-ғайратлари билан ҳамма коллективларда ижодий ва аҳил ишлаш муҳити вужудга келтирилиши, бу муҳитда ҳар бир меҳнаткаш ўз қобилиятларини тўлиқроқ намойиш эта оладиган бўлиши, ўз меҳнатининг ҳам, коллектив меҳнатининг ҳам натижалари учун юксак масъулиятни сезадиган бўлиши зарур.

8. Иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка, область, округ, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари ташкилотчилик ва оммавий-сиёсий иш формалари ҳамда методларини сабот билан такомиллаштирсинлар, бу ишга имкони борича кўпроқ конкретлик, ишчанлик ва оперативлик бахш этсинлар. Партия барча бўғинларининг жанговарлик қобилияти, коммунистларнинг навбатдаги хўжалик ва ғоявий-тарбиявий вазифаларни ҳал этишдаги авангардлик роли оширилсин. Партия ташкилотлари иқтисодий ва илмий-техникавий ривожланишнинг, совет халқи моддий ва маданий фаровонлигини янада оширишни таъминлашнинг туб масалаларини доимо диққат марказида тутишлари, қилинган ишнинг натижаларини ҳар томонлама танқидий назардан ўтказишлари, танқид ва ўз-ўзини танқидни дадилроқ ривожлантиришлари, мавжуд камчиликларни қатъият билан тугатишлари, ўртага қўйилган вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш учун кадрларнинг активлигини ва шахсий жавобгарлигини кучайтиришлари, қабул этилган қарорларнинг ижроси устидан аниқ ва амалий контролликни таъминлашлари лозим.

* * *

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми мамлакат ишчилари ва колхозчилари, олимлар ва халқ хўжалиги мутахассислари, барча меҳнаткашлари Ленин партияси теварагида маҳкам жипслашиб, ўзларининг бутун куч, билим ва тажрибаларини 1979 йилни коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида янги муваффақиятлар билан нишонлашга сарфлайдилар, деб қатъий ишонч изҳор этади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИДА ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

(Боши биринчи бетда).

Шу билан бирга КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида план лойиҳасини муҳокама қилиш вақтида бир қанча материал балансларни тиғиз қилиб тузилганлиги таъкидлаб ўтилди. Ресурсларнинг баъзи турлари дефицитлиги сақлаб қолинмоқда. План топшириқлари баъзи кўрсаткичлар бўйича экономикани беш йиллик марраларига тўлиқ олиб чиқмаётир.

Ана шу танқидий мулоҳазаларга қўшилиш билан бирга камчиликларни анализ қилиш биз учун ҳамиша ишни яхшилашнинг бошланғич нуқтаси бўлиб хизмат қилганлигини таъкидлаб ўтишни истайман. Шу муносабат билан халқ хўжалигининг партия, совет ва хўжалик органларининг алоҳида диққат-эътибори талаб этилаётган соҳаларига тўхталиб ўтаман.

Металл ва ёқилғи қўлимизни ушлаб турибди.

Қора ва рангли металлургияни, нефть, газ ва кўмир саноатини ривожлантиришни таъминлаш учун уч йил мобайнида 50 миллиард сўмдан кўпроқ маблағ сарфланди, 1979 йилда эса яна қарийб 23 миллиард сўм ажратиб берилади. Бу маблағлар кам эмаслигини кўриб турибсиз.

Лекин шунга қарамай, қувватларни ишга тушириш ва қора ҳамда рангли металл ишлаб чиқариш, кўмир ва нефть қазиб чиқариш юзасидан берилган топшириқлар тўлиқ бажарилмаётир. Хом ашё ва ёқилғининг ана шу муҳим турларидаги чиқиндилар ва уларнинг нобуд бўлиши аслида камайган эмас. Бу эса халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида қийинчиликларни вужудга келтиради. Аввало тегишли министрликларнинг ишидаги нуқсонлар, корхоналар ҳамда қурилишларнинг планларни бажариши устидан контролнинг сусайтириб юборилганлиги натижасида бундай аҳвол рўй берди, деб ҳисоблайман. Бу министрликларнинг раҳбарлари тегишли хулосаларни чиқариб олишлари керак.

Капитал қурилишдаги аҳволни яхшилаш ишлари суст бормоқда. Партия қарорларида экономиканинг ана шу муҳим соҳасидаги камчиликларни бартараф қилишнинг асосий йўллари белгилаб берилган эди.

Аммо планлар билан уларнинг қурилиш министрликлари томонидан бажарилиши ўртасида катта тафовут сақланиб қолмоқда. Капитал маблағларни кўпгина қурилишларга сочиб юбориш ҳолларини тўхтатишга шу пайтгача эришилгани йўқ. Битказилмай қолган иншоотлар сони ортиб боряпти. Бир неча миллиард сўмлик ўрнатилмаган машина-ускуналар омборларда бекор ётибди. Бу ҳақда бир неча бор гапириб ўтилган эди. Лекин СССР Госплани, буюртмачилар, қурувчилар капитал маблағларнинг, машина-ускуналар ва материалларнинг бекор туриши учун масъулият сезаётганлиги кўринмаётир.

Шу муносабат билан ўртоқ Л. И. Брежнев икки фактни келтирди. 1966 йилда Лисьвенский металлургия заводида совуқ усулда прокат қилиш цехини қуриш тўғрисида қарор қабул қилинган эди. Орадан 12 йил ўтиб кетди. Хўш нима бўлди? 126 миллион сўмдан 28 миллион сўми ўзлаштирилди. Неча ўн миллион сўмлик машина-ускуналар бекор турибди.

Ўша йили Находкада тунука консерва банкалари ишлаб чиқарадиган фабрика қуришга киришилган эди. 1974 йилда қурилиш тўхтатиб қўйилди. 1977 йилда қурилиш ишларига яна киришилди. 12 йил ичида 42 миллион сўмдан 11 миллион сўми ўзлаштирилди. Қурилишни 1983 йилдагина, яъни қурилиш бошланганидан ўн етти йил ўтгач битказмоқчи бўладилар.

Бундай мисоллар капитал қурилишда иш учун жавобгар бўлган кишилар олдига қаттиқроқ талаблар қўйиш кераклигини кўрсатади. СССР Министрлар Совети, Госплан, Госстрой, Қурилиш банки ана шу энг муҳим иш соҳасида тартиб ўрнатиш учун етарли ваколатларга эгадир.

Транспортда, хусусан темир йўл транспортида аҳвол кўнгилдагидек эмас. Сизлар буни яққол сезиб турибсизлар, деб ўйлайман. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси баҳорда махсус комиссия тузди. Бу комиссия транспортнинг ишини яхшилаш учун оператив чоралар кўрмоқда. Келгуси йилда темир йўл транспортини ривожлантириш учун беш йиллик планида мўлжалланганидан кўпроқ капитал маблағ ажратиб берилади.

Республикалар, ўлка ва областларнинг партия ташкилотлари иш самарадорлигини оширишда, меҳнат ва технология интизомини мустаҳкамлашда транспорт ходимларига зарур ёрдам ва мадад беришларига, юк ташиш планларини бажариш устидан контролни кучайтиришларига аминман.

Энди қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ баъзи масалаларга тўхталиб ўтаман.

1979 йил — партия Марказий Комитетининг июль Пленуми қарорларини амалга оширишнинг биринчи йили бўлади. Биз муҳокама қилаётган план лойиҳасига қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ўстиришнинг юксак кўрсаткичлари белгиланган. Бу кўрсаткичлар маҳсулотнинг кўпчилиги юзасидан энг қулай келган йилларда эришилган энг юксак даражадан ҳам ўзиб кетади. Мамлакатнинг эҳтиёжлари ўсиб бораётганлиги шуни тақозо этди. Маълумки, баъзи озиқ-овқат маҳсулотларига, хусусан гўштга бўлган талаб-эҳтиёж тўлиқ қондирилмаётир. Бундан қишлоқ хўжалик ходимлари келгуси йилда зўр ғайрат билан меҳнат қилишлари керак, деган хулосани чиқариш лозим. Уларнинг янгидан-янги, катта муваффақиятларга эришувларини тилаймиз! **(Қарсаклар).**

Гўшт, сут ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштиришни сезиларли даражада ўстиришга эришиш — асосий вазифадир. Бунинг учун керакли шарт-шароитлар мавжуддир. Фермаларда мол туёғи кўпайди. Хўжаликлар озуқа билан ҳар қачонгидан кўра яхшироқ таъминланди. Ҳамма жойда молларни жадал боқиб семиртиришни уюштириш, уни шаҳарларга ва ишчи посёлкаларига бир меъёрда етказиб бериш зарур.

Бройлер паррандачилигини тез ривожлантириш каби катта резервлардан ҳам яхшироқ фойдаланиш, бунинг учун хўжаликлараро кооперативлашни кенг қўллаш керак. Қрим, Днепропетровск ва бошқа бир қанча областларнинг тажрибаси бу чора вақтни ғанимат билиш жиҳатидан ҳам, донни тежаш нуқтаи-назаридан ҳам катта самара бераётганлигини кўрсатади.

Бошқа резервлар ҳам оз эмас. Ҳозирги вақтда кўп хўжаликларда чўчқачилик ва сутчилик фермалари йўқ. Афсуски, бундай хўжаликларнинг сони ортиб боряпти. Лекин буни тўғри деб бўлармикин. Колхозлар ва совхозларнинг кўпчилиги давлат ресурсларига умид боғламай ўзларини гўшт ва сут билан таъминлашлари лозим.

Завод ва фабрикаларнинг ёрдамчи хўжаликлари, шунингдек қишлоқ аҳолиси шахсий хўжаликларининг имкониятларидан ҳануз суст фойдаланилмоқда. Биз бу масалалар юзасидан қарор қабул қилганмиз. Аммо бу қарорлар ҳали суст бажарилмоқда. Ёш молларни сотиб олишда ва озуқа билан таъминлашда бу хўжаликларга катта ёрдам бериш керак. Муайян бир ижтимоий муҳитни ҳам вужудга келтириш талаб этилади. Колхозчилар ва совхозларнинг ходимлари бундай муҳитда ўз хонадонларида мол ва парранда боқиб ўстириш фойдали эканлигини, улар давлат ишини бажараётганликларини ҳис этсинлар. **(Қарсаклар).**

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси Болтиқ бўйи республикаларида ва Россиядаги Ноқоратупроқ зонанинг бир қанча областларида ҳаво совуқ келганлиги ва муттасил ёмғир ёғиб турганлиги натижасида рўй берган аҳволни ҳисобга олиб, чорва қишловини таъминлаш ва янги қишлоқ хўжалик йилига тайёргарлик кўришда ана шу районларга ёрдам бериш юзасидан катта тадбирларни оператив равишда амалга оширди. Бу ёрдамдан самарали фойдаланилади, деб ўйлайман.

Маҳсулотни кўпайтириш — қишлоқ хўжалигидаги ишларнинг ҳал қилувчи кўрсаткичи, албатта. Ишлаб чиқариш кўламлари кенгайиб борган сари нобудгарчиликни жуда ҳам камайтириб, бу маҳсулотни истеъмолчига етказиб бериш ҳам тобора катта аҳамият касб этади. Биз бу ҳақда бир неча бор гапирдик. Аммо дон, картошка, сабзавот ва мева талайгина миқдорда нобуд бўлиб кетмоқда.

Бундай исрофгарчиликларга тоқат қилиб бўлмайди. Совет кишилари об-ҳаво шароитлари оқибатида келиб чиққан қийинчиликларни тушунадилар, аммо улар хўжасизлик, масъулиятсизлик ва совуққонлик фактларини мавжуд қийинчиликлар деб изоҳлашни қабул қила олмайдилар ва қабул қилишни хоҳламайдилар. Шу боисдан ҳам бугун биз дон, сабзавот, мева, пахта нобудгарчилиги тўғрисидаги масала — фақат иқтисодий масалагина эмаслиги тўғрисида тўла асос билан гапиряпмиз. Шу билан бирга у катта сиёсий масала ҳамдир, бу масала совет кишиларининг кайфиятига, меҳнат ғайратига бевосита таъсир қилади. Ҳар бир коммунист, ҳар бир хўжалик ва партия ходими халқ бойлиги учун жонкуярлик қилиши лозим. Бундай қилишни хоҳламаётган кишилардан эса партия Устави ва совет қонунларимизнинг бутун шафқатсизлиги билан жавоб талаб қилиш керак. Ўйлайманки, нобудгарчиликларга қарши кураш масаласи қишлоқ хўжалигигагина тааллуқли эмаслиги равшан. Бу масала партия йиғилишлари ва конференцияларида, халқ депутатлари Советларининг сессияларида ишчанлик ва ўз ўзини танқид асосида таҳлил этилиши лозим.

Биз нобудгарчиликлар тўғрисида гапирганда қишлоқда етиштирилаётган жами маҳсулотни ташишни, асрашни ва қайта ишлашни таъминлаши лозим бўлган тармоқлар қишлоқ хўжалигининг ривожланишига етиб ололмаётганликларини ҳам кўришимиз лозим. Элеваторлар қурилиши, қанд лавлагини, гўшт, сут маҳсулотлари, сабзавот ва мевани қайта ишлайдиган қувватларни ишга тушириш беш йиллик топшириқларидан орқада қолмоқда. Уларни мамлакат районларида жойлаштириш ҳам кўнгилдагидек эмас. Биз шу масалаларни КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросида муҳокама қилиб, СССР Госпланига шу жумладан, эҳтимолки, қишлоқ хўжалигига ажратилаётган маблағнинг бирон бир қисмини оқилона қайта тақсимлаш ҳисобига бўлса ҳам мазкур қувватларни ривожлантириш учун ресурслар қидириб топишни топширдик. Қишлоқ хўжалик маҳсулотини яхши сақлаш учун базани мустаҳкамлаш мақсадида колхоз ва совхозларнинг ўз маблағларидан максимал равишда фойдаланиш ҳам зарур.

Ўртоқлар! Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни ошириш, турларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш халқ хўжалиги соҳасидаги энг муҳим вазифаларнинг бири бўлиб қолмоқда. Бу соҳада сезиларли равишда олға силжиш бор, албатта. Аммо бу нарса «Б» группа тармоқларини жадал ривожлантириш юзасидан партия бошлаган йўлни СССР Госплани ва министрликлар етарли равишда қатъият билан амалга оширмаётганликлари фактини хиралаштирмаслиги лозим. Шу беш йилликнинг дастлабки уч йили мобайнида «Б» группасида капитал маблағ сарфлаш ва қувватларни ишга тушириш пландагидан озроқ бўлди. Оғир саноат корхоналарида халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни ўстириш имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланилмаяпти.

Ана шуларнинг ҳаммаси совет кишиларининг эҳтиёжларини қондиришга салбий таъсир қилаётгани равшан. Бу масаланинг бошқа томони ҳам бор: иқтисодий ривожланишнинг бутун бориши замонавий талабларга муносиб келадиган «Б» группаси — умуман экономика самарали ишлашининг, моддий рағбатлантиришни яхшилашнинг муҳим шарти эканлигини қайта-қайта тасдиқлаб турибди. Бу нарса равшанлиги шубҳасиз. Бироқ, план ва хўжалик органларининг айрим ходимлари «Б» группасини ҳамон ўзига хос балансир (баланслаш воситаси) деб билиб, уни ривожлантиришга ажратилган маблағни қисқартириб келмоқдалар, улар пландаги қандайдир баланссизликни шу йўл билан бартараф этишга уринмоқдалар. Бундай практикага қўшилиб бўлмайди.

Министрлар, партия, совет ва хўжалик ходимлари, план органларининг ходимлари халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқарувчи тармоқлар ривожини жадаллаштириш учун бутун кучни сарфлашлари лозим.

Уларнинг ҳаммалари навбатдаги хўжалик йилида айни шундай кайфият билан ишлайдилар, деб умид билдирмоқчиман. **(Қарсаклар).**

Машинасозлик тўғрисида бир неча оғиз сўз. Биз халқ хўжалигининг барча тармоқларида меҳнат унумдорлигини оширишни, техника тараққиётини ҳақли равишда машинасозлик билан боғлаймиз. Машинасозларнинг муваффақиятлари ва ютуқлари тўғрисида гапириб ўтирмайман. Бу ютуқ ва муваффақиятлар шубҳасиз. Бошқа нарса ҳақида гапирмоқчиман — машинасозлик халқ хўжалигининг талаб-эҳтиёжларидан муайян даражада орқада қола бошлади.

Партия 80- йилларда меҳнат ресурсларининг ўсиши камайишини олдиндан пайқаб, унумсиз қўл меҳнатини анча қисқартириш учун машинасозлик базасини вужудга келтириш вазифасини ўз вақтида ўртага қўйди. 1973 йилдаёқ тегишли асбоб-ускуналар ишлаб чиқаришни жадал ривожлантиришнинг 8 йилга мўлжалланган программаси қабул этилган эди. Хўш, шу программа қандай бажариляпти? Масалан, кўтарма-транспорт ускуналарини оладиган бўлсак, программада кўзда тутилган янги заводларнинг биронтаси ҳам шу пайтгача ишга тушгани йўқ.

Бунинг учун мазкур программанинг амалга оширилишига бошчилик қиладиган Оғир ва транспорт машинасозлиги министрлиги билан Қурилиш, Йўл ва Коммунал машинасозлиги министрлиги биринчи галда жавобгардирлар.

Ўртоқлар! Хўжалик қурилишидаги шак-шубҳасиз ва катта муваффақиятлар борлиги, экономика кўламлари улкан равишда ўсганлиги шароитида биз янада тезроқ, янада изчилроқ олға боришимизга имкон бермаётган танг жойлардан узоқ вақт давомида халос бўла олмаётганлигимизни нима билан изоҳлаш мумкин? — деган савол туғилади. Ҳар бир конкрет камчиликларни ўз сабаблари билан изоҳлаш мумкин. Аммо бу ерда, КПСС Марказий Комитетининг Пленумида сиз билан биз масалага принципиал жиҳатдан ёндашишимиз, бутун диққат-эътиборни асосий бош масалага жамлашимиз лозим.

Бу ўриндаги бош масала шундан иборатки, марказий хўжалик органлари, министрликлар ва идоралар бутун экономикани интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш ишини суст бажармоқдалар. Улар ишнинг сифат кўрсаткичларини лозим даражада яхшилашга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга эриша олмадилар. Экономикани янада тезроқ ўстиришга тўсқинлик қилаётган қийинчиликлар ана шундан келиб чиқмоқда.

Сўнгра ўртоқ Л. И. Брежнев план ва хўжалик органларининг амалий ишини партиянинг актуал иқтисодий вазифаларни ҳал этиш ҳусусидаги йўл-йўриқларида белгиланган юксак талаблар даражасига кўтариш зарурлигини таъкидлади.

Ана шуларнинг ҳаммаси, — деди сўзини давом эттириб ўртоқ Л. И. Брежнев, — бошқарув, ташкилий характердаги масалаларни амалий фаолиятнинг олдинги марраcига чиқариб қўяди. Бу ўринда мен раҳбар хўжалик кадрларининг шахсий масъулиятини оширишни, қабул этилган қарорларнинг ижроси устидан янада аниқ ва таъсирчан контролликни йўлга қўйишни, кенгроқ қилиб айтганда эса, халқ хўжалигига раҳбарликни янада такомиллаштиришни назарда тутаяпман.

Бизнинг ҳамма қарорларимиз пухта ўйланган, аниқ ташкилий тадбирлар билан мустаҳкамланиши лозим. Нимани, қаерда ва қайси муддатларда бажариш лозим, мазкур иш участкаси учун конкрет ким жавоб беради, ижрони ким ва яна бир карра айтаман, ким конкрет текширади? Бошқарув аппаратининг ҳар бир бўғини энг муҳим хўжалик проблемаларини ҳал этишдаги ўз роли ва ўрнини равшан кўриб туриши лозим.

Министрларга, тармоқларнинг, айниқса етилган масалалар ҳамон суст ҳал этилаётган тармоқларнинг раҳбарларига нисбатан талабчанликни ошириш керак. Сиёсий бюро КПСС Марказий Комитетининг Секретариати, СССР Министрлар Совети ва уларнинг бўлимлари, жойлардаги партия ва совет органлари қабул этилган қарорлар қандай бажарилаётганини контрол қилишни кучайтиришлари, шу қарорларнинг бажарилишини таъмин этмаётган кишиларнинг шахсий жавобгарлиги тўғрисидаги масалани ўз вақтида ва ўткир қилиб қўйишлари зарур, деб ҳисоблади.

Масала айни шу тарзда қўйилганининг боиси нимада? Чунки КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг бир қанча қарорлари, айтиш керакки, муддатида бажарилмаяпти. Бундан камида иккита мулоҳаза келиб чиқади.

Биринчиси — айрим хўжалик раҳбарлари партия ва ҳукумат қарорларига ҳаддан ташқари юзаки муносабатда бўлмаяптиларми? Афсуски, шундай ҳоллар учраб турибди. Иккинчи мулоҳаза шуки, қабул этилаётган қарорлар ҳамиша ҳам лозим даражада пухта ўйлаб тузиляптими, план билан, молиявий ва моддий ресурслар билан боғланяптими? Ҳамиша ҳам шундай бўлаётгани йўқ. Униси ҳам, буниси ҳам хўжаликни планли бошқаришга мос келмайди. Бу аҳволни тузатиб олиш керак.

Ҳозир халқ хўжалигини ривожлантиришнинг бош проблемаларини унинг самарадорлигини янада ошириш позицияларида туриб, чуқур, ҳар тарафлама таҳлил этиш зарурати тобора кучлироқ сезилмоқда.

Бизнинг назаримизда самарадорлик сари реал бурилиш план тузишдан бошланади. 1979 йил апрелида мамлакатимиз биринчи беш йиллик план қабул этилган куннинг 50 йиллигини нишонлайди. Шу вақт ичида халқ хўжалигини планли ривожлантиришнинг жуда катта, кўп жиҳатдан ноёб тажрибаси тўпланди. Аммо ҳаёт бир жойда турмайди. Янги вазифалар янги қарорларни, бутун план ишини ташкил этишга ижодий ёндашишни талаб қилади.

Яқинда КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси СССР Госплани тўғрисида махсус қарор қабул қилди. Унинг ҳуқуқлари кенгайтирилади, мувофиқлаштирувчи роли оширилади. Ишни қарорда кўзда тутилганидек қайта қуриш расмиятчиликлардан иборат қилиб қўйилмаслиги жуда муҳимдир. Планлаштириш мазмунининг ўзи сифат жиҳатидан янги поғонага кўтарилиши керак. Шу муносабат билан Госплан кўпгина иқтисодий масалаларни чуқур идрок қилиши, уларни ҳал этишга энг мақбул тарзда ёндашиш йўлларини топиши, юксак масъулиятни ташаббускорлик, ижодий дадиллик билан қўшиши лозим.

Бу — катта, мураккаб иш. Аммо уни мутлақо кечиктириб бўлмайди. СССР Госплани тез орада 1990 йилгача бўлган истиқболни тақдим этиши керак. Бунинг устига навбатдаги беш йиллик лойиҳасини тайёрлаш соҳасидаги ишнинг анчагина қисми 1979 йилга тўғри келади. Шу боисдан ҳам аввал бошданоқ бу ишда тўғри йўлни танлаб олиш керак.

Биз яқинлашиб келаётган янги беш йилликка яхши замин яратяпмиз. Ҳали ҳеч қачон мамлакат шу қадар қудратли иқтисодий потенциалга, шу қадар ривожланган саноат, фан ва техникага эга бўлмаган эди. Шак-шубҳа йўқки, қишлоқ хўжалигини юксалтиришга ажратилаётган маблағлар йил сайин тобора кўпроқ самара бераверади. Сибирь, Узоқ Шарқ, Шимол мамлакатга тобора кўпроқ маҳсулот бераверади. Бизнинг жаҳон экономикасидаги мавқеларимиз кенгаймоқда. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан қардошларча ўзаро манфаатли ҳамкорлик мустаҳкамланмоқда. Хуллас, биз янги иқтисодий ва ижтимоий вазифаларни ҳал этишда мустаҳкам ва таъбир жоиз бўлса, ишончли негизга таяна оламиз. **(Қарсаклар).**

Шу билан бирга, 80-йилларнинг бошларидан иқтисодий ўсишнинг интенсив омилларига янада кўпроқ зўр беришга тўғри келишини, чунки бошқа омиллар кескин камайиб бораётганини инобатга олмасдан бўлмайди. Бу гап аввало янги меҳнат ресурсларини жалб этиш имкониятларига тааллуқлидир. Бу гап табиий ресурсларга ҳам тааллуқлидир; мамлакатимизда табиий ресурсларнинг запаслари жуда катта бўлса ҳам, аммо уларни ўзлаштириш тобора кўп капитал маблағ сарфлашни талаб қилади.

Ана шуларнинг ҳаммаси планда КПСС Марказий Комитетининг бултурги декабрь Пленуми ўртага қўйган вазифалар: халқ хўжалигимиз ихтиёридаги ҳамма имкониятлардан оқилона фойдаланиш вазифаси тўла-тўкис акс эттирилиши лозимлигидан далолат беради.

Бунинг маъноси шуки, ишлаб чиқаришнинг пировард натижаларига, шу натижаларга эришишнинг энг самарали ва тежамли йўлларини қидириб топишга интилиш янги беш йиллик план устидаги бутун ишнинг марказига қўйилиши лозим.

Сўнгра, бунинг аҳамияти шуки, ҳам тармоқлараро, ҳам ички тармоқ пропорцияларига янада зўр эътибор бериш талаб этилади. Бу соҳада бир талай масалалар пишиб етилган.

Ўртоқ Л. И. Брежнев шу масалалар тўғрисида гапириб, металлургиянинг хом ашё базасини, бир қанча химия ишлаб чиқаришларини янада ривожлантириш, металл ишлаш ускуналари паркини янада тез янгилаш, шунингдек инфра-структурани — йўллар, транспорт, алоқани ривожлантириш зарурлигига эътиборни қаратди. Ўртоқ Л. И. Брежнев шу масалалар муҳимлигини таъкидлагач, уларнинг ҳаммаси планларимизда ва амалий фаолиятимизда муносиб ўрин олиши лозимлигини уқтирди.

Ниҳоят, самарадорлик йўлини фан-техника тараққиётини жадаллаштиришдан ажратиб бўлмайди. Бизнинг бу соҳадаги муваффақиятларимиз бутун дунёга маълум, аммо халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида ҳозирча натижалар мавжуд имкониятлардан пастроқ. Олимларимиз, СССР Фанлар академияси, Фан ва техника давлат комитети бутун кучни принципиал янги илмий ғоялар ва техникавий ечимларга, халқ хўжалигини ривожлантиришнинг энг асосий соҳаларига қаратишга сарфлашлари лозим. Шу билан бирга фаннинг ўзини ривожлантириш, унинг эҳтиёжлари тўғрисида ҳам ўйлаш керак, албатта.

Планлаштиришни яхшилаш билан айни бир вақтда бутун хўжалик механизмини такомиллаштириш тадбирлари ҳам кўрилиши керак. СССР Министрлар Совети тегишли таклифларни тайёрламоқда, бу иш қисқа муддатларда ниҳоясига етказилиши муҳимдир.

Қисқаси, вазифа планлаштириш ва хўжалик юритиш савиясини кўтаришдан, уни ҳозирги босқич — ривожланган социализм босқичи талабларига мувофиқ ҳолга келтиришдан иборат.

Шундай қилиб, янги беш йилликни ишлаб чиқиш — СССР Госплани учун, республикалар учун, министрликлар учун — ҳаммамиз учун жиддий, ғоят масъулиятли имтиҳондир. айниқса бу иш, аслида, партиянинг XXVI съездига тайёргарлик иши эканлигини назарда тутиш керак. Ҳозирнинг ўзидаёқ бу ҳақда ўйлаш лозим, ўртоқлар! **(Қарсаклар).**

1979 йилги план лойиҳасига қайтиб, шуни таъкидлаб ўтмоқчиман: СССР Олий Советининг сессиясидан кейин ресурсларни тақсимлаш, у ёки бу топшириқларнинг ҳажми тўғрисидаги баҳслашувлар даври тугайди. Лойиҳа план бўлиб қолади. План қонунга айланади, ана шунда бутун ишнинг — оммавий-сиёсий ишларнинг ҳам, ташкилий ишларнинг ҳам оғирлик маркази бошқа соҳага: планни тўла ва ошириб бажариш учун нима қилиш керак, деган соҳага кўчади.

Беш йиллик якунлари, ушбу Пленумда муҳокама қилинаётган вазифаларнинг ҳал этилиши жуда кўп жиҳатдан партия барча бўғинларининг жанговарлик қобилиятини, ҳар бир коммунистнинг ташаббускорлиги ва масъулиятини янада оширишга боғлиқ бўлади. Халқнинг ижодий кучларини янада тўла-тўкис сафарбар этиш, иқтисодий ўсишнинг янги-янги резервларини қидириб топиб, ишга солиш — ҳозир барча партия ташкилотлари, ҳамма партия аъзолари фаолияти негизларининг негизидир. **(Қарсаклар).**

Ҳозир, беш йилликнинг тўртинчи йили арафасида ҳар бир партия ташкилоти, ҳар бир партия комитети вазиятни батафсил таҳлил этиб, қайси тажрибани қурол қилиб олиш кераклигини, ишнинг қайси формалари эскириб қолганлиги ва наф бермаётганлигини, олға томон муваффақиятли ҳаракат қилишимизга ҳалақит бераётган камчиликлардан қандай қилиб қутулиш лозимлигини ҳал этиши керак.

Ҳозир партияда ўтказилаётган ҳисобот-сайлов кампанияси ана шундай таҳлил қилиш, партия кучларини сарфлашнинг энг асосий соҳаларини аниқлаб олиш учун жуда яхши имконият беради. Бу кампания уюшқоқлик билан, жанговарлик билан ўтмоқда. Коммунистлар юксак активлик кўрсатмоқдалар, XXV съезд қарорларини, ўнинчи беш йиллик топшириқларини қандай қилиб яхшироқ амалга оширишдан астойдил манфаатдор эканликларини кўрсатмоқдалар.

Шу кайфиятни район, шаҳар, округ, область ва ўлка партия конференцияларида ҳам сақлаб қолиш муҳимдир. Шу кампаниядан партиянинг ҳамма бўғинлари янада кўпроқ сафарбар ҳолда, янада кучли ва иш қобилияти ўсган ҳолда чиқиши керак.

Бизнинг ихтиёримизда меҳнат муваффақиятларини кўпайтиришнинг социалистик мусобақадек синалган воситаси ҳам бор. Ўз кўлами ва теранлиги жиҳатидан чинакам умумхалқ ҳаракатига айланган мусобақа доимо ижодий меҳнат намуналарини юзага келтирмоқда, мамлакат экономикасини ривожлантиришга яхши хизмат қилмоқда.

Аммо мусобақада ҳам мусобақа бор. Мусобақа хусусидаги шовқин-сурон ва дабдабабозлик бизга керак эмас. Бизга ҳар бир меҳнаткашнинг, ҳар бир меҳнат коллективининг ўз ишини яхшилашдан астойдил манфаатдорлиги керак. Уйдирма «ташаббуслар» бизга керак эмас. Бизга миллион-миллион кишиларнинг қалбига қўл солиб, илҳомлантира оладиган, ҳақиқатан ҳам халқ орасида пайдо бўладиган амалий ташаббуслар керак. Қолоқларсиз ишлаш — шу ташаббусларнинг биридир. Айни ана шундай ташаббусларни оммалаштириш лозим. **(Қарсаклар).**

Мусобақага раҳбарлик қилиш, янги, илғор тажрибани жорий этиш — турғунлик ва консерватизмга тоқат қила олмайдиган жонли ишдир. Илғор коллективлар ва айрим новаторларнинг практикаси — аслида иш формалари ва методларида, технологияда, бошқаришни ташкил этишда тўнтаришдир. Бу ўринда қатъият, фидокорлик, таъбир жоиз бўлса, — мардлик керак. Бу ўринда баъзан ҳатто қайтадан ўқиб ўрганишга ва бошқалардан ҳам шуни талаб қилишга тўғри келади. Янгиликдан қўрқадиган, чўчийдиган киши ривожланишга тўсқинлик қилган бўлади. Кадрларга — ҳам хўжалик, ҳам партия кадрларига баҳо беришда бунга асосланиш керак.

В. И. Ленин бизни имкони борича кўпроқ ишчанликка, конкретликка, оперативликка ўргатган эди. Хўжалик, ташкилий иш ва шу билан бирга кўп даражада оммавий-сиёсий мафкуравий иш ҳам шу талабларга мувофиқ бўлиши керак.

Ҳали яқиндагина Сиёсий бюрода идеология иши масалалари юзасидан КПСС Марказий Комитетига тушган хатлар кўриб чиқилди. Коммунистлар ва партиясизлар кейинги йилларда бу иш янги поғонага кўтарилгани тўғрисида ёзишибди. Аммо ҳар бир ишда бўлганидек, бу ишда ҳам талаблар ўсаётгани, вазифалар мураккаблашаётгани ва шу сабабли эришилган даража энди етарли эмаслиги кўпгина хатларда таъкидланган. Идеология ишидаги нуқсонлар, орқада қолишлар эса катта зарар етказиши мумкин.

Назаримда масаланинг шу тарзда қўйилишига қўшилмоқ керак. Бизнинг ихтиёримизда кучли, малакали пропаганда аппарати бор, аммо, афсуски, бу аппаратдан ҳамиша ҳам самарали фойдаланилаётгани йўқ. Хўжалик ва социал турмушнинг етилган проблемаларини ўртага қўядиган принципиал, йирик чиқишлар етарли эмаслиги сезилмоқда. Кўпинча газета материалларида, телевидение кўрсатувлари ва радио эшиттиришларида ишонарли ва жиддий умумлашмалар етишмайди, уларда онгга ҳам, қалбга ҳам ҳеч бир таъсир қилмайдиган умумий иборалар қалаштириб юборилган.

Шундан кейин ўртоқ Л. И. Брежнев ташқи сиёсий ахборот масалаларига, унинг баъзи бир камчиликларига тўхталиб ўтди.

Шундай қилиш керакки, деб таъкидлади у, халқаро ишларга доир ахборот янада оператив, тушунарли бўлсин, конкрет фактларга бой бўлсин, халқаро шарҳловчилар эса воқеаларни иссиғида тушунтириб берсинлар ва умумлаштирсинлар. Бизга оддий ҳақиқатни такрорлай бериш эмас, балки халқаро турмуш фактларини далил-исботлар билан чуқур таҳлил этиш керак! **(Қарсаклар).**

Ҳозир совет кишиси сиёсий жиҳатдан ҳар қачонгидан ҳам саводли ва активдир. У оммавий ахборот воситаларига нисбатан ҳақли равишда юксак талаблар қўймоқда. Иш сифатини, самарадорлигини ошириш, унинг форма ва методларини такомиллаштириш — идеология фронти ходимларининг бурчидир. Сиёсий бюро ана шу масалаларнинг ҳаммасини кўриб чиқиб, идеологик, оммавий-сиёсий ишни яхшилаш чораларини белгилаш учун махсус комиссия тузди. Ўйлайманки, бу фойдали бўлади. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Биз кенг жабҳа бўйлаб олға боряпмиз. Мамлакатимиз кўз ўнгимизда обод бўлиб бормоқда. Зафарларимизнинг кўлами кенг. Бир талай проблемаларимиз ҳам бор. Биз уларни биламиз, уларни ҳал қилиш устида доимо ишлаяпмиз ва албатта ҳал этамиз. **(Давомли қарсаклар).**

Совет жамияти партиянинг жипслиги, партия билан халқнинг бирлигидек бебаҳо сиёсий капиталга эга. Бу эса партия XXV съезди ўртага қўйган вазифаларни ҳал қилишда, тинчлик ва халқлар хавфсизлиги ишини мустаҳкамлаш учун, марксизм-ленинизм ғояларининг тантанаси учун курашда янги-янги муваффақиятларга эришамиз, деб комил ишонч билан айтиш имконини беради. **(Давомли қарсаклар).**

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

БИРЛИГИМИЗ ТИЛИ

Ҳар бир совет кишиси ўзининг буюк қардошлик оиласига мансублиги билан фахрланади. Рус халқи — бу оилада катта оғадир. Бу рус халқи мамлакатда кўпчиликни ташкил қилган миллат бўлганлиги ва шундай бўлиб қолаётганлиги учунгина эмас. Рус халқининг коммунизм бунёдкорлари қардошларча ҳамжиҳатлигидаги етакчи роли, даставвал, шу билан белгиланадики, у чоризм ва буржуа-помешчиклар тузумига қарши, жамиятни инқилобий қайта қуриш учун курашда энг катта оғирликни ўз елкасига олди. Рус халқига бўлган муҳаббат, унинг маданияти ва илғор анъаналарига ҳурмат, унинг таланти, ақл-идроки, меҳнатсеварлиги, инсонпарварлиги ва интернационализмидан туғилган завқ-шавқ барча миллатларга мансуб совет кишиларининг қалбида яшайди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовнинг яқинда нашр этилган китоби бош ғояларидан бири ана шундан иборат[1].

Муаллиф мамлакатдаги бошқа миллатлар ва элатлар тақдирида рус халқи, унинг маданияти ва тилининг ролини аниқ ҳамда ёрқин очиб беради. Маълумки, ҳозирги вақтда жаҳонда ҳар бири ўз хусусий тарихига эга бўлган икки мингдан ортиқ тиллар мавжудлиги аниқланган. Рус тили — бебаҳо маънавий хазиналар тили, Ленин тили, янги турмуш дарғалари ва Коинот кашшофлари тилидир.

Махсус бўлим рус тилининг тарихий ролига бағишланган. Ўрта Осиё ва мамлакатнинг бошқа миллий районларидаги йирик олимлар, мутафаккирлар ва ёзувчилар рус тили туфайлигина буюк халқнинг бой маданияти, унинг инқилобий ғоялари ва анъаналари билан танишишга, кейинчалик эса уларни ўз ўлкалари меҳнаткашлари орасида кенг тарғиб қилишга эришдилар.

[1] Ш. Р. Рашидов. **Язык дружбы и братства.** Ташкент, Изд-во ЦК КП Узбекистана. 1978.

Улуғ Октябрь ғалабаси, янги жамият бунёд қилиниши туфайли мамлакатимизнинг барча халқлари ягона қардошлик оиласига бирлашдилар. Социалистик ижтимоий муносабатлар, иқтисодий, сиёсий ва маданий ҳаётдаги ҳамжиҳатлик, марксча-ленинча идеология асосида кишиликнинг янги тарихий бирлиги — совет халқи шаклланди. Муаллиф бу янги бирликнинг туғилиши, ривожланиши ва мустаҳкамланишида рус тили қудратли ҳамда амалий омил бўлиб хизмат қилганлигини аниқ кўрсатиб беради.

Китобнинг кўпгина саҳифалари турли миллатга мансуб кишиларнинг рус тилини ўрганишга бўлган интилиши муттасил ўсаётганлиги ҳақида ҳикоя қилади. Рус тилининг етук социалистик жамиятда кенг ёйилиши кучайишини муаллиф ҳақли равишда бутун ҳаётимиз, халқларнинг миллатлараро алоқалари ва ҳамкорлигининг кенгайиши ҳамда теранлашиши натижаси сифатида талқин қилади. Охирги аҳоли рўйхати маълумотларидан кўриниб турибдики (1970 йил), мамлакатдаги 184 миллион киши рус тилида эркин сўзлаша олади. Бу СССР жами аҳоли сонининг 76 фоизини ташкил қилади. Ҳозир айни кўрсаткич тағин ҳам ўсганлиги шубҳасиздир.

Китобда гўё рус тилининг оммалашуви бошқа совет халқлари маънавий бойликлари миллий ўзига хослигини йўқотишга, уларнинг тилларини сиқиб чиқаришга олиб келиши ҳақидаги буржуа мафкурачиларининг уйдирмалари кескин рад этилади. Муаллиф жуда кўплаб фактларга таянган ҳолда шу хилдаги сохта даъволарнинг нотўғрилигини исбот қилади. Реал воқелик рус тилини ўрганишгина миллий маданиятлар, миллий тилларнинг тағин ҳам тезроқ ривожланиши ва ўзаро бир-бировларини бойитиши учун, барча миллатларга мансуб кишиларнинг маънавий камол топиши учун имкониятлар очаётганлигидан далолат бериб турибди. Ахир совет маданияти — мамлакат халқлари томонидан бунёд этилган энг яхши нарсалар синтезидир. Табиийки, бундай шароитда рус маданиятининг ютуқлари, жумладан рус тилининг бойлиги ҳам мамлакатимиздаги бошқа миллат ва элатлар маънавий тузилишига зид келмайдигина эмас, балки улар ҳаётининг ажралмас қисмини ташкил қилади. СССРда барча халқларнинг тили бойимоқда, ўзига хослигини сақлаб қолмоқда.

Китобнинг охирги бўлимида она тили билан бақамти рус тилини ўқитишни ташкил қилиш, рус тилидан дарс берувчи муаллимларни тайёрлаш ва уларнинг амалий фаолиятида ҳар томонлама ёрдам кўрсатиш борасида Ўзбекистон Коммунистик партиясининг тажрибалари таҳлил қилинади. Келтирилган кўпгина маълумотлар, уларнинг аксарияти бир республика ҳаётидан олинган бўлишига қарамай, рус тили миллатлараро алоқа воситаси сифатида барча совет кишиларини интернационал руҳда тарбиялашнинг қудратли воситасига айланганлигини очиқ-ойдин кўрсатади.

Ш. МУНЧАЕВ,
профессор, тарих фанлари доктори.
(«Правда», 1978 йил, 26 ноябрь).

Мукаррама ТУРҒУНБОЕВА

Кўп миллатли совет маданияти оғир жудоликка учради. СССР халқ артисткаси, СССР Давлат мукофотлари ва Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати Мукаррама Турғунбоева вафот этди.

Мукаррама Турғунбоева 1913 йилда Фарғона шаҳрида туғилди. 16 ёшидан бошлаб ўз ҳаётини хореография санъатига бағишлади. Узоқ йиллар у А. Навоий номли Ўзбекистон ССР Давлат академик Катта театрида ишлади. Бу ерда унинг ёрқин ва ўзига хос истеъдоди, биринчи ўзбек балериналаридан бирининг истеъдоди тўла ва ҳар тарафлама намоён бўлди. Совет маданиятининг атоқли санъаткорларидан бири сифатида камол топди. «Пахта» ва «Шоҳида» каби балетларда Мукаррама Турғунбоева томонидан юксак маҳорат билан ижро этилган етакчи партиялар уни ўзбек балетининг ва ҳозирги замон миллий хореография мактабининг асосчиларидан бири даражасига кўтарди. Унинг актив иштирокида Р. Глиэр ва Т. Содиқовнинг «Гулсара», М. Ашрафий ва С. Василенконинг «Бўрон» ва «Улуғ канал», Т. Содиқов ва Ю. Ражабийнинг «Зайнаб ва Омон» каби музикали драма ва операларида унутилмас рақслар; Г. Брусиловскийнинг «Гуландом», С. Василенконинг «Оқ билак», Б. Асафьевнинг «Боғчасарой фонтани» балетларида ва бошқа кўпгина саҳна асарларида ажойиб образлар яратилди.

«Баҳор» давлат хизмат кўрсатган ансамблининг ташкил этилиши М. Турғунбоеванинг улкан хизматидир. У узоқ вақт ана шу ансамблнинг бадиий раҳбари бўлиб келди. Бу ансамбль ўз фаолияти йилларида саҳналаштирган 200 дан кўпроқ шакллан юксак бадиий ва моҳияти жиҳатдан интернационал ранг-баранг рақслар ўз халқи рақс санъатининг қадимий анъаналарини замонавий хореография ютуқлари билан нафис ва моҳирона уйғунлаштира олган истеъдодли хореографнинг ажойиб ижоди бўлиб қолди. 20 йилдан кўпроқ вақт мобайнида «Баҳор» ансамбли дунёнинг кўпгина мамлакатлари саҳналарида кўп миллатли совет санъатини ҳамиша муваффақиятли ва муносиб намойиш этиб келди. У бошқарган ансамбль ҳозирги замон ўзбек рақс санъатининг ҳақиқий мактабига айланди, республикада кўпгина халқ ва профессионал ансамблларнинг вужудга келишига кўмаклашди. Улкан хизматлари учун ансамбль Бутуниттифоқ Ленин комсомоли мукофотига сазовор бўлди.

Атоқли санъаткор, ўзбек балет мактабининг, Ўзбекистон хореография санъатининг асосчиларидан бири М. Турғунбоева ўз ижодида ҳамиша янгиликка, бадиий вазифаларни чинакам новаторона ҳал қилишга интилди. У йирик педагог, ёшларнинг ғамхўр мураббийси, ҳозирги кунда таниқли балет артистлари бўлиб қолган юзлаб раққосларнинг тарбиячиси эди.

Мукаррама Турғунбоева ўз ижодий ишини актив жамоатчилик фаолияти билан бирга қўшиб олиб борди. У уч чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Тошкент область партия комитетининг аъзоси эди.

Совет санъати тараққиётидаги улкан хизматлари учун Мукаррама Турғунбоева Ленин ордени, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени, икки марта «Ҳурмат Белгиси» ордени ва кўпгина медаллар билан мукофотланди, унга СССР халқ артисткаси, Ўзбекистон ССР халқ артисткаси фахрий унвонлари берилди, уч марта СССР Давлат мукофоти билан тақдирланди, Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати бўлди.

Совет маданиятининг улкан намояндаси, коммунист, толмас меҳнаткаш, ажойиб, сезгир ва меҳрибон инсон Мукаррама Турғунбоеванинг ёрқин хотираси кишилар қалбида ҳамиша сақланиб қолади.

Ш. Р. Рашидов, И. Г. Анисимкин, С. Е. Белоножко, Л. И. Греков, Й. Р. Қурбонов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, Н. Ж. Худойбердиев, А. А. Хўжаев, Қ. К. Камолов, Н. М. Маҳмудов, Г. М. Орлов, С. У. Султонова, Р. Ҳ. Абдуллаева, М. Т. Турсунов, А. О. Тўраев, А. А. Абдуллаев, Д. Ғ. Абдураҳмонова, Р. Аҳмедов, Ш. Бурхонов, Зулфия, У. Ё. Иброҳимов, Г. Измайлова, С. Эшонтўраева, С. Қобулова, Б. Қориева, В. О. Козимов, М. Қаюмов, З. Муҳаммаджонов, Ғ. Н. Нажимов, Ҳ. Носирова, Н. Раҳимов, Э. Ш. Солиҳов, М. Ф. Солдатов, Л. Саримсоқова, Тамарахоним, Ф. Турсунов, Р. Ҳамроев, А. М. Хўжаев, К. Яшин.

УЛКАН «ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИ УЧУН

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 27 ноябрга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён (умумий тайёрланадиган пахтага нисбатан процент ҳисобида); тўртинчи устун — бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён (планга нисбатан процент ҳисобида).

ҚАШҚАДАРЁ	0,20	105,95	0,19	103,87
ЖИЗЗАХ	0,51	104,42	0,02	104,31
БУХОРО	0,07	103,96	0,14	106,29
НАМАНГАН	0,08	101,93	0,06	108,35
ФАРҒОНА	0,15	100,73	0,26	92,36
АНДИЖОН	0,10	100,22	0,02	104,03
Сурхондарё	0,35	99,81	0,32	99,99
Тошкент	0,50	99,67	0,34	97,56
Самарқанд	0,68	94,96	0,57	102,31
Сирдарё	0,45	88,08	0,07	83,79
Хоразм	0,21	84,84	0,22	96,71
ҚҚАССР	0,35	74,22	0,26	74,74
Республика бўйича:	0,29	97,03	0,21	98,09
Шу жумладан ингичка толали пахта				
БУХОРО	0,15	106,16		
Наманган	0,20	93,66		
Қашқадарё	0,50	93,35		
Сурхондарё	0,57	91,12		
Республика бўйича:	0,51	93,08		

Республика районларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 26 ноябрга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — мавсум бошидан буён (умумий тайёрланадиган пахтага нисбатан процент ҳисобида). Учинчи устун— шу жумладан машинада терилган пахта (планга нисбатан процент ҳисобида).

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ		
МУБОРАК	120,43	101,59
ШАҲРИСАБЗ	111,75	102,48
НИШОН	110,93	127,97
ҚАРШИ	107,67	105,78
УЛЬЯНОВ	106,52	117,82
КОСОН	106,46	115,74
ЧИРОҚЧИ	105,90	96,69
ЯККАБОҒ	105,22	82,13
ҒУЗОР	103,27	78,69
КИТОБ	101,49	75,73
Қамаши	98,87	85,36
Усмон Юсупов	97,78	104,10
ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИ		
АРНАСОЙ	117,01	118,39
ДЎСТЛИК	112,51	121,90
ПАХТАКОР	104,84	96,51
ҒАЛЛАОРОЛ	103,31	—
Октябрь	99,72	99,98
Зомин	99,17	60,83
Мирзачўл	98,37	100,05
Жиззах	96,84	80,35
БУХОРО ОБЛАСТИ		
РОМИТАН	123,44	105,77
ПЕШКУ	116,93	112,85
ҒИЖДУВОН	114,97	110,53
ҚИЗИЛТЕПА	106,78	119,47
ВОБКЕНТ	105,04	125,76
ШОФИРКОН	104,83	107,35
ҚОРАКЎЛ	100,17	105,27
СВЕРДЛОВ	100,06	121,29
Навоий	98,74	108,29
Бухоро	97,41	101,37
Когон	94,97	105,51
Олот	78,78	26,30
НАМАНГАН ОБЛАСТИ		
ЗАДАРЁ	109,59	124,06
КОСОНСОЙ	107,86	108,44
НАМАНГАН	105,29	107,01
ТЎРАҚЎРҒОН	103,22	132,09
ПОП	102,87	114,69
ЯНГИҚЎРҒОН	100,56	81,37
Учқўрғон	98,21	105,66
Чуст	98,03	96,29
Уйчи	97,97	101,72
Норин	96,90	101,66
ФАРҒОНА ОБЛАСТИ		
ЎЗБЕКИСТОН	110,55	102,53
БУВАЙДА	106,72	101,10
ЛЕНИНГРАД	105,74	105,88
КИРОВ	103,68	88,29
РИШТОН	102,84	101,10
БАҒДОД	102,62	100,42
ФРУНЗЕ	102,02	104,28
ОЛТИАРИҚ	101,32	99,34
Охунбобоев	96,77	74,60
Қува	94,50	96,70
Фарғона	93,93	76,50
Тошлоқ	92,51	71,28
Қувасой шаҳри	82,68	65,87
АНДИЖОН ОБЛАСТИ		
БЎЗ	110,71	150,69
ЛЕНИН	107,27	112,39
БАЛИҚЧИ	106,64	122,18
ХЎЖАОБОД	105,47	102,79
МОСКВА	104,60	123,00
ОЛТИНКЎЛ	104,22	102,45
КОМСОМОЛОБОД	103,01	125,07
МАРҲАМАТ	102,52	100,03
ИЗБОСКАН	101,27	102,40
Қўрғонтепа	94,41	92,46
Пахтаобод	92,09	76,83
Андижон	89,58	101,06
Жалолқудуқ	84,45	68,24
СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ		
ШЕРОБОД	112,23	100,80
ЛЕНИН ЙЎЛИ	112,12	123,20
ҚУМҚЎРҒОН	106,83	100,51
САРИОСИЁ	101,32	97,16
Жарқўрғон	99,16	85,64
Шўрчи	97,76	101,96
Термиз	95,65	91,50
Гагарин	90,72	103,11
Денов	90,37	78,44

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ		
БЎКА	106,79	107,31
ҒАЛАБА	106,09	106,76
ЧИНОЗ	104,35	105,09
ЯНГИЙЎЛ	102,08	113,99
БЕКОБОД	101,97	92,22
ЎРТА ЧИРЧИҚ	101,64	103,57
КОММУНИСТИК	100,82	101,80
Пискент	90,36	72,44
Оққўрғон	82,52	82,57
САМАРҚАНД ОБЛАСТИ		
ПАХТАЧИ	110,11	123,21
ХАТИРЧИ	103,97	112,68
Каттақўрғон	97,81	99,40
Пайариқ	97,32	102,20
Иштихон	97,32	117,41
Нарпай	92,88	103,06
Пастдарғом	88,36	98,58
Булунғур	86,82	87,71
Жомбой	86,22	81,72
Оқдарё	75,52	77,98
СИРДАРЁ ОБЛАСТИ		
ОҚОЛТИН	105,59	119,51
ИЛЬИЧ	105,01	99,40
Комсомол	92,16	82,23
Боёвут	89,92	80,61
Ховос	84,43	67,40
Гулистон	84,36	80,64
Ворошилов	69,43	64,05
Сирдарё	62,54	52,89
ХОРАЗМ ОБЛАСТИ		
Хива	92,09	103,97
Хонқа	90,48	109,03
Янгиариқ	90,32	107,32
Қўшкўпир	86,40	94,56
Урганч	85,57	87,68
Хазорасп	85,47	100,69
Боғот	83,96	98,83
Гурлан	79,04	87,05
Шовот	73,83	89,90
ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР		
ЭЛЛИККАЛЪА	101,11	112,81
ТУРТКЎЛ	100,01	107,22
Беруний	98,57	138,44
Амударё	79,97	92,24
Хўжайли	72,85	68,45
Тахтакўпир	67,53	69,23
Нукус	65,95	56,58
Қораўзак	59,82	43,25
Чимбой	52,25	50,50
Кегайли	49,38	29,09
Шуманай	48,11	45,69
Қўнғирот	46,91	43,17
Ленинобод	46,28	38,56

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидагилар республика «Ҳурмат тахтаси»-га ёзилсин:

Андижон области —область партия комитетининг секретари ўртоқ Усмонхўжаев, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ҳасанов, область қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Қодиров, «Заготхлопкопром» область бирлашмасининг бошлиғи ўртоқ Мамарасулов, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш-техника таъминоти область ишлаб чиқариш бирлашмасининг раиси ўртоқ Ўрунов, область суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи Абдулазизов, область комсомол комитетининг секретари ўртоқ Алимов;

Тўрткўл райони — район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Нурумбетов, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Юсупов, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ Каниёзов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Аҳмедов, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш-техника таъминоти район ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошқарувчиси ўртоқ Оллабергенов, район суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи Авезматов;

Октябрь райони — район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Нишонов, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Назаров, район комсомол комитетининг секретари ўртоқ Қиличев, район ижроия комитети қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Назарқосимов, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш-техника таъминоти район ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошқарувчиси ўртоқ Келдешев, район суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Файзиев.

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

КПСС XXV съезди ва Ўзбекистон Компартияси XIX съезди қарорларини ҳаётга татбиқ этаётган Китоб райони пахтакорлари зафар маррасини эгалладилар. Она-Ватан хирмонига 34 минг 200 тонна «оқ олтин» етказиб берилди. Бу ўтган йили шу даврдаги ялпи ҳосилдан 1339 тонна кўпдир. Ҳосилдорлик гектар бошига 34,2 центнерга етди. Бу Қашқадарёда юқори кўрсаткич ҳисобланади.

Пахта йиғим-теримини республика партия ва ҳукуматининг даъваткор Мурожаати асосида ташкил қилган китобликлар сўнгги тола ҳосилини ҳам чаноқларда қолдирмаслик учун курашмоқдалар.

* * *

Бекобод райони пахтакорлари ўнинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун бошланган мусобақани авж олдириб, зарбдор йил марраси эгалладилар. Она-Ватан хирмонига 61720 тонна пахта тўкилди. Ҳосилнинг 71 процентини «зангори кема» капитанлари агрегатлар бункеридан тўкишди. Ҳар гектар ердан ўртача 27,5 центнердан хирмон кўтарилди. Планнинг бажарилишига «Ленинград», Ойбек номли, А. Мавлонов номли совхозлар, Ленин номли, Дзержинский номли колхозларнинг пахтакорлари салмоқли ҳисса қўшдилар.

Зарбдорчасига меҳнат қилаётган бекободлик пахтакорлар давлатга яна 2 минг тонна ҳосил топшириш учун курашмоқдалар.

* * *

КПСС XXV съезди ва партиямиз Марказий Комитетининг июль (1978 йил) Пленуми қарорларини изчиллик билан амалга ошириб келаётган Фарғона областидаги Фрунзе райони пахтакорлари катта меҳнат зафарини қўлга киритдилар. Она-Ватан омборларига пландаги 47 минг 250 тонна ўрнига ҳозирга қадар 48 минг 100 тоннадан кўпроқ «оқ олтин» топширилди. «Зангори кема»лар билан планда белгиланган 26700 тонна ўрнига 27300 тоннадан зиёд пахта териб олинди.

Республикамиз партия ва ҳукуматининг даъваткор Мурожаатидан руҳланган район пахтакорлари йиғим-теримни қизғин давом эттирмоқдалар. Навбатдаги марра — 52 минг тонналик хирмон уюшдир. Ана шу олий мақсад йўлида шу кеча-кундузларда район хўжаликларида йиғим-терим изчиллик билан давом эттирилмоқда.

ТУРСУНОЙ ЎЗ СЎЗИГА СОДИҚ

ЧИНОЗ (Тошкент области), 27 ноябрь. (ЎзТАГ). Тошкент область, Чиноз районидаги Киров номли колхоздан икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофотининг лауреати Турсуной Охунова бошлиқ бригада бугун пахта йиғим-теримини тугаллади. Мўл ҳосил миришкори ўзининг зўр маҳоратини яна бир бор тасдиқлади. Ғўзалар кеч етилганлигига, баҳор ва куз фасли серёмғир бўлганлигига қарамай, бригада 85 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 60,1 центнер «оқ олтин» хирмони кўтарди. Бу — пойтахт областидаги энг яхши натижадир.

Т. Охунова пахта териш юзасидан шахсий социалистик мажбуриятини ҳам ошириб адо этди. Ипатоволиклардан ибрат олиб колхозда ташкил қилинган отряд звеносига бошчилик қилган Турсуной 459 тонна — белгиланганидан 9 тонна кўп пахта терди. Ёғингарчилик туфайли агрегатлар юролмай қолган йиғим-теримнинг якунловчи палласида у кўрак териш машиналарини тортадиган занжирли трактордан фойдаланди.

Ўзбекистондаги кўпгина механизаторлар шу усулдан фойдаландилар. Ҳозирги вақтда ана шундай кучли тракторлар республика далаларида кўрак терадиган юзлаб машиналарни бошқармоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ж. Ф. МУСАЕВ ВА Н. А. ЭРГАШЕВНИ «ЁНҒИНДАГИ ЖАСОРАТИ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўт ўчириш ва одамларни қутқариш чоғида кўрсатган жасорати ва мардлиги учун қуйидагилар СССР Олий Совети Президиуми номидан «Ёнғиндаги жасорати учун» медали билан мукофотлансин:

Мусаев Жаҳонгир Фозилович — ички хизмат сержанти.

Эргашев Нишолли Аҳмадалиевич — ички хизмат лейтенанти.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1978 йил 27 ноябрь.
Тошкент шаҳри.

ВАЪДАГА ВАФО ҚИЛДИЛАР

Пахтакор районидаги Ульянов номли совхоз комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи Х. Рустамовадан совхоз дирекцияси номига «мажбурият бажарилди» деган рапорт тушди. Ёш пахтакорлар ҳар гектар ердан 52 центнердан хирмон кўтардилар. Бригадирнинг ўзи эса икки қаторли пахта териш машинасида 200 тонна «оқ олтин» териб берди.

Бу йил бригада одатдан ташқари қийин шароитда ишлади. Жала экинни нобуд қилганлиги сабабли чўлқуварлар чигитни бир неча бор қайта экдилар. Лекин меҳнатсеварлик, ерга бўлган муҳаббат, ҳосил тўғрисида зўр ғамхўрлик Х. Рустамовага ва унинг ўртоқларига ниҳолларни сақлаб қолиш ва уларнинг яхши ривожланишини таъминлаш имконини берди. Шу тариқа бригада муваффақиятга эришди.

Жиззах даштининг ёш чўлқуварлари ҳозир пахта йиғим-теримини тугалламоқдалар. Улар айни вақтда келгуси йил кўкламги дала ишларига тайёргарлик кўрмоқдалар.

(ЎзТАГ).

ПАХТА НОБУД БЎЛМАСИН

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

Ильич райони пахтакорлари бу йил фидокорона меҳнат қилиб, катта ғалабани қўлга киритдилар. Уч йилдан бери районда пахта тайёрлаш плани бажарилмай, ҳосилдорлик тобора камайиб келарди. Бу йил эса районда қолоқликка барҳам берилди. Фақат плангина эмас, мажбурият ҳам ошириб адо этилди. Район деҳқонлари ҳозирги кунларда оширилган мажбурият — 62,5 минг тонналик хирмон учун кураш олиб бормоқдалар. Бу кишини беҳад қувонтиради, албатта. Пахтазорларда зиммадаги юксак мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил тўпланган. Ҳозирги кунларда мавжуд ишчи кучлари ва шаҳарлик ёрдамчилар ҳамкорлигида йиғим-терим ишлари қизғин давом эттирилаётир.

Бироқ, афсуски, шу билан бир қаторда, катта меҳнат эвазига етиштирилган ҳосилни нобуд қилиш ҳолларига ҳам йўл қўйилмоқда. Чуйончи, Волков номли совхоз далаларида юрган саккиз бош қорамол деярли ярим гектарлик майдондаги пахта ҳосилини нобуд қилган. Ана шу молларнинг эгалари аниқланиб, қишлоқ Советининг қарорига биноан тегишли миқдорда жарима солинди. Бундай ҳолни биз «Правда» совхози далаларида ҳам учратдик. Текшириш ўтказилган кунлари хўжаликнинг 7-бўлими далаларида 35 қорамол, 20 бош қўй-эчки юрганлиги аниқланди. Уларнинг эгалари Меҳмон Қодиров, Омон Давронов, Улфатхон Азимоваларга ҳам тегишли миқдорда жарима солинди ва жамоатчилик томонидан танбеҳ берилди.

Пахтазорларга мол, қўй-қўзиларни қўйиб юбориш ҳоллари районнинг бошқа хўжаликларида ҳам содир бўлаётир. Район марказида жойлашган Герман Титов номли совхознинг 6-бўлими далаларида бир гала қорамол юргани маълум бўлди. Суриштирилганида ана шу молларнинг бир қисми район маиший хизмат кўрсатиш комбинатининг директори Абдувоит Раҳимовники эканлиги аниқланди. Шунингдек, орадан кўп вақт ўтмай шу совхознинг 10-бўлими далаларидан ҳам 22 бош қорамол ҳайдаб чиқилди.

Бундай кўнгилсиз ишларни райондаги Гагарин номли совхоз далаларида ва бошқа хўжаликларнинг бўлим, бригадаларида ҳам учратиш мумкин. Фақат булargина эмас, баъзи транспорт ҳайдовчилари ва юк ортувчилар томонидан ҳам пахта нобудгарчилигига йўл қўйилмоқда. Баъзи хўжаликларнинг йўллари ва хирмонларида ҳосилнинг лой ва тупроққа қориштириб юборилиши ҳоллари рўй бермоқда. Район прокуратураси, ички ишлар бўлими «оқ олтин»нинг нобуд бўлишига қарши жиддий кураш олиб бормоқда. Бунга йўл қўяётган масъул шахсларга нисбатан тегишли чоралар кўрилмоқда.

Пахта нобудгарчилигига қарши кураш бутун жамоатчиликнинг муқаддас ишидир. Деҳқонларимизнинг фидокорона меҳнати эвазига етиштирилган ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай вақтида йиғиб-териб олиб, Она-Ватанга топширишга эришайлик.

Е. ҚОСИМОВ,
Ильич район прокурори, юстиция маслаҳатчиси.
А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

оламда нима гап

ДЎСТЛИКНИНГ ҲАЁТБАХШ КУЧИ

Ҳиндистон Республикасида Ҳиндистон—Совет муносабатлари тарихидаги шонли сана — КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев дўстона расмий визитининг 5 йиллиги кенг миқёсда нишонланмоқда. Шу кунларда бўлиб ўтаётган тантанали йиғилишлар ва митингларда таниқли давлат арбоблари, асосий сиёсий партияларнинг раҳбарлари бу визит иккала давлат ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг мустаҳкам негизига таянувчи муносабатларни сифат жиҳатидан янги поғонага кўтарганини қайд этмоқдалар. Визит Ҳиндистоннинг СССР билан икки томонлама алоқаларини ва ҳамма соҳалардаги ҳамкорлигини муттасил ривожлантириш ва мустаҳкамлаш йўлида чинакам тарихий босқич бўлди.

Бу дўстликнинг илдизлари Ҳиндистондаги миллий озодлик кучларининг ғалабасига, мамлакатнинг империализмга ва мустамлакачиликка қарши, қўшилмаслик, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши, илғор негизларда ижтимоий-иқтисодий қайта қуриш йўлидан олға боришдан иборат изчил позицияларда маҳкам туришига бевосита таъсир ўтказган Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабасига бориб тақалади.

Ҳиндистон бутун ҳозирги замон тарихи давомида Совет Иттифоқи билан алоқаларнинг ишончли эканлигига ва пишиқ-пухталигига неча марталаб қаноат ҳосил қила олди, деди Ҳиндистон—Совет маданият жамиятининг раиси К. П. Менон ТАСС мухбири билан суҳбатда. Ҳиндистон—Совет дўстлик ойлиги доирасида визитнинг беш йиллигига бағишланиб ўтказилаётган тадбирларнинг кўлами катта эканлигини таъкидлагач, у, мана шуларнинг ҳаммаси ҳинд халқининг Совет Иттифоқига нисбатан дўстлик туйғулари самимийлиги ва чуқурлигининг, икки томонлама муносабатларни тўла тенглик, ўзаро ҳурмат, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик принциплари негизида ҳар томонлама мустаҳкамлаш ишига шахсан жуда катта ҳисса қўшиб келаётган Л. И. Брежневга миннатдорчиликнинг яққол далилидир.

Ҳинд халқи СССР билан Ҳиндистон халқлари ўртасида тинчлик ва дўстликни мустаҳкамлаш, Осиё қитъасида ва бутун дунёда тинчлик бўлиши учун, ер юзида ялпи фаровонлик ва тараққиёт йўлида сарфлаётган жуда катта куч-ғайратлари учун Совет Иттифоқига, шахсан Л. И. Брежневга ташаккур айтади, деди ҳукмрон Жаната партиянинг парламент секретари Пратап Сингх.

Л. И. Брежневнинг Ҳиндистонга қилган тарихий визити таъсири Ҳиндистон — Совет муносабатларининг ҳар бир соҳасида сезилиб турибди, — деб таъкидлади Ҳиндистон Коммунистик партиясидан парламент депутати Ч. К. Чандраппан. Бу визитнинг аҳамияти иккала мамлакат ўртасидаги муносабат доирасидан анча ташқари чиқади ҳамда жаҳон миқёсида ҳамжиҳатлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун жуда муҳим аҳамиятга эга бўлиб турибди.

Л. И. Брежнев визитининг аҳамияти тенг ҳуқуқли, ўзаро манфаатли Совет—Ҳиндистон савдо ва иқтисодий ҳамкорлиги учун ҳам каттадир. Газеталар Ҳиндистон Бош министри Моражи Десаининг Москвага қилган расмий визити вақтида айтган сўзларини эслатмоқдалар: «Совет Иттифоқи билан ҳамкорлик Ҳиндистонга иқтисодий мустақилликка эришиш йўлидан олға силжиш ва дунёдаги етакчи саноат давлатлари орасидан ўрин олиш имконини берди», деган эди у. Бу ҳамкорлик, — деб ёзади Ҳиндистон савдо-саноат доираларининг органи — «Экономик таймс» газетаси, «Ҳиндистон учун ҳаётий муҳим аҳамиятга» эгадир. Совет—Ҳиндистон ҳамкорлиги йиллари давомида Совет Иттифоқининг ёрдами билан Ҳиндистонда саноат, қишлоқ хўжалиги ва бошқа соҳаларда 70 тадан ортиқ объект қурилди ва қурилмоқда.

ҚУРОЛСИЗЛАНИШ— ЗАМОН ТАҚОЗОСИ

Социализм мамлакатлари қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва уруш хавфини йўқотиш ишига беҳад содиқ эканликларини бутун дунёга яна бир бор намойиш этдилар. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг Москвада қабул қилинган Декларацияси жуда катта қизиқиш уйғотди. Бу тўғрида билдирилган кўпдан-кўп фикрларда айтиладики, Декларацияда Европа хавфсизлигини мустаҳкамлашнинг энг актуал масалалари қўйилган, кескинликни юмшатиш ва қуролсизланиш жараёнини ривожлантириш учун кураш йўлида бундан буён қўйиладиган конкрет қадамлар белгилаб берилган.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгашида қуролланиш пойгасини давом эттириш ва кучайтириш тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун асосий хавфдир, деб чиқарилган хулосага жаҳон жамоатчилигининг ғоят кенг доиралари қўшилмоқда. Американинг таниқли жамоат арбоби У. Коффин айтдики, «АҚШ ва НАТО блокидаги мамлакатлар ҳарбий мақсадларга ажратиладиган маблағларни ўнлаб миллиард доллар кўпайтириш тўғрисида қабул қилган қарор хавфсизликни мустаҳкамламайди, аксинча дунёни ядро ҳалокати ёқасига яқинлаштиради».

Кўпгина шарҳларда бойлик орттириш ва мустақил мамлакат ҳамда халқларни ўзларига бўйсундириш воситаси сифатида ҳам қурол-яроғ ишлаб чиқаришни доимо кенгайтириб боришдан манфаатдор бўлган Америка монополиялари ва Ғарбдаги бошқа монополияларнинг машъум роли кўрсатиб ўтилмоқда. Масалан, биринчи навбатдаги иқтисодий вазифалар масалалари билан шуғулланувчи Нью-Йорк кенгашининг ҳисобларига кўра, 1977 йилда Пентагоннинг АҚШдаги қурол-яроғ ишлаб чиқариш билан шуғулланувчи концернларига берган буюртмалари 50 миллиард долларга етган. Бу эса бундан аввалги йилдагига нисбатан 20 процент кўпдир.

Бутун дунёдаги тинчлик тарафдорлари социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг қўшма Баёнотини қатъий қўллаб-қувватлайдилар. Баёнотда қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва қуролсизланиш тўғрисидаги музокараларда тезроқ қатъий бурилиш ясаш халқаро сиёсатнинг энг муҳим вазифаси эканлиги айтилган.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

Иттифоқ миқёсидаги мусобақаларда Ўзбекистон хоккейчилари ва фигурали учиш усталарининг номлари ҳам тез-тез тилга олинадиган бўлиб қолди. Бу спортчилар асосан Тошкентдаги Марказий «Юбилей» спорт залида машқ қилиб ўз маҳоратларини оширадилар. Суратда: жуфт бўлиб учиш усталари спорт мастерлигига номзодлар Р. Собитов билан В. Баратова машқ қилмоқда.

Л. Гусейнов фотоси.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА ЎзТАГ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

АХБОРОТ

ОТАЛИҚ ЁРДАМИ

Самарқанд ва Каттақўрғон шаҳарларида саноат корхоналарининг колхозларни оталиққа олиши яхши анъана бўлиб қолди. Куйбишев номли Каттақўрғон ёғ-мой комбинати коллективи райондаги «Правда» колхозини оталиққа олган эди. Комбинат сут товар фермасини асбоб-ускуналар билан таъминлашда яқиндан ёрдам берди. Комбинатнинг бир группа инженер-техниклари фермада соғиш аппаратларини ўрнатиб, чорвадорларнинг ишини енгиллаштирдилар.

Самарқанд шаҳар «8 Март» тикувчилик фабрикаси ишчилари эса Иштихон районидаги Ленин номли колхозга ҳар томонлама ёрдам бераётирлар. Фабрика партия ташкилоти тузган махсус агитбригада колхознинг Иброҳим Тўраев ва Аҳмад Дўстмуродов бошлиқ бригадаларида бўлишди. Улар КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари юзасидан лекция ва суҳбатлар ўтказишди. Бригада дала шийпонларида «Жанговор варақа»лар чиқардилар.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ГАЗЛАМА

Корхона асбоб-ускуналар билан қайта жиҳозланганлиги натижасида Марғилондаги «Атлас» бирлашмаси шойи тўқиб чиқаришни анча кўпайтирди. Цехларда янгидан қарийб 450 та станок ўрнатилди. Йил бошидан бери шу станокларда ишлаб чиқариш программасидан ташқари 300 минг метр газлама тўқиб чиқарилди.

ҚУРИЛИШЛАР УЧУН

Қарши асфальт-бетон заводида кучли қориштирувчи «Тельтомат» узели ишга тушди. ГДРда тайёрланган бу ускуна бир кеча-кундузда қурилишга 2400 тонна — илгаригига қараганда тўрт баравар кўп бетон қоришмаси юборишга имкон беради.

РАЙОНЛАР ТЕЛЕФОНЛАШТИРИЛМОҚДА

Шовот районидаги «Партия XIX съезди» колхозида 100 та номерли автомат телефон станция ишга туширилди. Йил охиригача Хоразм областининг яна тўрт хўжалигида автомат телефон станциялари фойдаланишга топширилади.

САМАРАЛИ ИЗЛАНИШ

«Ўзбекхлопкомаш» бирлашмасининг инженерлари қора металларнинг энг майда чиқиндиларидан ҳам ишлаб чиқариш мақсадида фойдаланишни ташкил этиш учун қора металл прокати чиқиндилари рўйхатини тузишга киришдилар. Машинасозлар йил бошидан бери 70 тонна қора металлни тежадилар.

СУВ КЎПАЯДИ

«Сирдарьяводстрой» трестининг Янгиердаги механизациялашган кўчма колоннаси бўлинмалари Хожимушкент сел сувлари омбори тўғонини қуришга киришдилар. Тўғон тайёр бўлганидан кейин пахта далаларига сел оқиб келиши тўхтатилади, шу билан бирга ерларни сув билан таъминлаш яхшиланади. Сел сувлари омбори 25 миллион кубометр сувни сиғдиради.

НАСОС СТАНЦИЯСИ ҚУРИЛМОҚДА

Жиззахда қурилаётган иккинчи насос станциясининг сув омборида ер ости сувларини камайтирадиган иккита қудуқ тайёр бўлди. Шу сув омборлари Сирдарёдан қўриқ ерларга ҳар дақиқада 130 кубометр сув бериб туради. Ишлаб чиқариш объектлари билан айни бир вақтда насос станцияси меҳнатчилари учун уй-жой бинолари ҳам қурилмоқда.

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИДА

ТАЪЛИМ САМАРАДОРЛИГИ УЧУН

Ижтимоий тараққиёт ҳозирги ҳар бир мутахассисдан ўз касбини пухта билишдан ташқари фан-техника соҳасида жаҳон миқёсида рўй бераётган янгиликлардан ҳамиша бохабар бўлиб туришни тақозо этмоқда. Бу ҳол ёш мутахассисларга таълим-тарбия бериш жараёнида чет тили ўқитиш савиясини оширишга ҳам алоҳида эътибор бериш зарурлигини кўрсатади.

Худди шу боисдан Ф. Энгельс номидаги Тошкент чет тиллар педагогика институтида ўтказиладиган республика илмий-методика конференцияси диққатга сазовор. Институтнинг 30 йиллигига бағишланган бу анжуманда чет тиллари ўқитиш назарияси ва методикасининг муҳим масалалари муҳокама этилади.

Республикамиздаги университет ва институтларнинг профессор ва етакчи ўқитувчилари иштирокидаги бу конференцияда 150 дан ортиқ доклад ва илмий ахборотлар тингланади. Анжуманда Москва, Ленинград, Олмаота, Боку, Одесса ва мамлакатимизнинг бошқа йирик шаҳарларидан келган олимлар қатнашадилар.

28 ноябрда иш бошлайдиган конференцияда романгерман тилларини ўрганиш проблемалари, қиёсий тадқиқотлар ҳамда олий ўқув юртларида чет тилларини ўқитиш методикаси бўйича қизиқарли доклад ва ахборотлар тингланиб, тажриба алмашинилади. Ялпи мажлис ва секция йиғилишларида республикамизнинг кўпгина олий ўқув юртлари вакиллари иштирок этадилар.

Конференция икки кун давом этади.

Р. ҚОСИМОВ.

Янги ансамбль

Андижон районининг маданият уйи қошида «Ойжамол» ансамбли ташкил этилди. Унда турли касбдаги 25 ҳаваскор иштирок этмоқда. Ҳаваскорлар ўзларининг дастлабки концертларини дала меҳнаткашлари ҳузурида кўрсатдилар.

Н. ИНОҚОВ.

ТЕАТР

МУҲАББАТ ҚИССАСИ

(МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИНИНГ ЯНГИ СПЕКТАКЛИ)

Кўп миллатли совет адабиёти тараққиётига улкан ҳисса қўшган машҳур қирғиз адиби, Ленин ва СССР Давлат мукофотларининг лауреати Чингиз Айтматов 50 ёшга тўлди. Атоқли санъаткоримизнинг жуда катта адабий хизматлари муносиб тақдирланиб, унга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган энг юксак унвон берилди. Китоблари қайта-қайта нашр қилинмоқда. Ўзбекистонда ҳам унинг таржима қилиниб, нашр этилмаган биронта китоби йўқ, деб хурсандчилик билан қайд қиламиз. Шу кунларда Ғафур Ғулом номли нашриёт санъаткорнинг икки томлик асарларини чоп этиши ҳам ўзбек китобхонларининг унга бўлган улкан муҳаббатининг ёрқин исботларидан яна биридир. Деярли барча қиссалари инсценировка қилиниб, улар республикамиздаги кўп театрларнинг саҳнасини безаб келди ва келмоқда. Яқиндагина Муқимий номидаги Ўзбек Давлат музикали театри Чингиз Айтматовнинг «Қизил дуррали нозик ниҳолим» асосида тайёрланган спектаклни томошабинларга туҳфа қилиб, жамоатчиликни хушнуд этди.

Тўғри, Муқимий номли театр «Қизил дуррали нозик ниҳолим» асарини биринчи бўлиб саҳналаштиргани йўқ. Бу қисса қатор-қатор театрларнинг саҳнаси юзини кўрди, экранга кўчирилди. Республикамиздаги Хамза номидаги академик театримиз ва бошқа театрлар бу асарни муваффақиятли қўйганликлари ҳали-ҳали эсимизда. Лекин Муқимий номли театрнинг ютуғи шундаки, у бор гапларни, қабул қилинган тайёр ижодий приёмларни айнан қабул қилмади. У драматург ва шоир Ҳамид Ғулом ҳамда композитор Манас Левиев билан ижодий ҳамкорликда иш олиб бориб, «Қизил дуррали нозик ниҳолим»нинг музикали, ўзига хос вариантини тайёрлашди. Шу нарсани алоҳида қайд қилишимиз керакки, театр қўйган «Қизил дуррали нозик ниҳолим»нинг бундай музикали варианти мамлакатимизда биринчи марта рўёбга чиқарилди.

Спектакль устида гап кетганда, аввало шуни айтишимиз лозимки, Ҳамид Ғулом ҳам, Манас Левиев ҳам музикали театрнинг характери ва моҳиятини яхши тушунганлари ҳолда, асарнинг мазмунидан келиб, насрдаги қиссани драма, аниқроғи музикали драма тилига кўчиришди.

Спектаклдаги қатор ария ва дуэтларни томошабинлар роҳат қилиб эшитадилар. Айниқса, биз Асалнинг «Алла»си ҳамда Илёс уни ҳайдагандан кейин айтган ариясини алоҳида қайд қилиб ўтишни истардик. Бу ариялар Асалнинг катта қалбини, юксак севгисини, олижаноблигини, ғоят самимийлигини, соддадиллигини яққол очиб беради.

Асал чин севги соҳибаси, эски урф-одатларга қарши бош кўтарган исёнкор, улкан инсон, эркинлик лочини. У Ширин ва Лайлилар, Зуҳра, Зулҳуморлар, Жамила ва Гулнораларнинг муҳаббатига тенглашиб борадиган чексиз муҳаббатга эга бўлган пок қалбли аёл. Қандай қилиб шундай катта қалбга, севгига эга бўлган Асал кўнгли тарихча ҳам чопмаган одамга турмушга чиқсин? Бундай бўлиши мумкин эмас-ку, ахир. Шу сабабдан ҳам у онасининг иллатларга тўлиб-тошган амрига, хоҳишига бўйсунмади.

Асалнинг муҳаббати сарқитларни чил-парчин қилди, чин юракнинг битмас-туганмас ҳиссиётлари, ҳақиқат, янгилик тантана қилди, у бахт «осмонида баланд парвоз» этди. Асалимиз бутун умрини, булоқ сувидай тиниқ, пок юрагини севгилиси Илёсга (артист Ш. Расулов) абадий бағишламоқчи эди. Афсус, минг афсуски, Илёс Асалдай олижаноб инсонга муносиб чиқмай қолди. Илёснинг тубанлиги, ярамас ички олами шундай катта севгини хазон қилди. Н. Пўлатова севги жараёнини, унинг халокатини, турли ҳодисалар ва ўзгаришлардан кейинги қаҳрамоннинг руҳий кечинмаларини очиб бериб, Асалнинг жонли образини саҳнада гавдалантириб бериши — артисткaнинг ижодий ютуғидир, албатта. Н. Пўлатова Асалнинг кейинги турмуш йўлдоши Бойтемир (артист С. Пўлатов)га бўлган самимиятини, ҳис-туйғуларини, фарзанди Самадга меҳрини бера олганлигини ҳам айтмасдан ўта олмаймиз.

Асалнинг ҳаёти ва тақдирида икки инсон ҳал қилувчи роль ўйнайдилар. Бири Илёс бўлса, иккинчиси Бойтемирдир. Булар икки хил характерга, икки хил тақдирга эга бўлган шахслардир. Бирига енгилтаклик, кибр хос бўлса, иккинчиси эса, босиқлик ва камтарлик фазилатлари билан ажралиб туради.

Илёснинг фаолиятида уч момент характерли бўлиб, истеъдодли артистимиз Ш. Расулов бу моментларни бўрттириб кўрсатишга уринган. Биринчиси, ҳаётда у ўз бахтини, севгилисини топиши, чексиз хурсандчилигидир.

Сенда топдим ишқим
тонгини, она,
Асалим, ҳаётим, танҳо
ёлғизим.
Сен менинг қуёшим,
нурли беғубор.
Сен мудом яшайсан,
мангу навбаҳор.

Спектаклда Илёснинг поёнсиз севгисини изҳор этган сўзларини кўп учратамиз. Айниқса, фарзанд кўрганидан кейинги унинг севинчи чексиз эди.

Иккинчи ҳолат эса, Илёснинг айниши, хотинини ҳақорат қилиши билан боғлиқ. Лекин шу нарсани айтиб ўтишимиз лозимки, спектаклда булар билан боғлиқ бўлган эпизодлар етарли асосланмаган, шу сабабдан ишонарли чиқмаган. Масала шундаки, Илёс қандай қилиб жонидан ҳам азиз кўрган Асални урмоқчи бўлади, уни ҳайдайди.

Тўғри, Илёснинг машинада оғир юкларни Дўлон довонидан олиб ўтиш сафари муваффақиятсизлик билан тугайди, юкли прицепни жарга ағдариб юборади, у оғир изтироб чекади, кайфияти қаттиқ бузилади. Ахир, бунга Асал айбдор эмас-ку! Аксинча, у ўз ёрининг совуқ қалбини оташин қалбининг ҳарорати билан илитмоқчи бўлади-ку! Қиссада эса бу эпизодлар ишонарли, асосланган. Илёснинг бузилиши, ахлоқий тубанликка ўтиш жараёнлари етарли ифода этилган. Асарда шундай тасвир этилганки, Асал Илёс билан бундан кейин бирга ҳаёт кечириши асло мумкин бўлмай қолади. Қиссадаги икки қалбнинг ажралишини акс эттирган бу мотивлардан театр ижодий коллективи етарли фойдаланмаган.

Лекин Илёс характеридаги учинчи ҳолат, яъни унинг Асалдан ажраб қолгандан сўнг пушмон ейишлари, эзилишлари, у билан тасодифан учрашиб қолганда, уни олиб кетишга уринишлари қиссанинг мазмунига монанд тушади, энг асосийси, спектаклда ишонарли ифода этилган. Илёснинг Асал билан сўнгги учрашишида қиссадагидек спектаклда ҳам инсоннинг қадри, унинг нозик юраги ва катта севгиси ҳақида чуқур фалсафий фикрлар берилган, муаллифларнинг ҳам ўз асарларида олдинга сурган ғояси яққол изҳор қилинган.

Илёснинг юр кетамиз, мен сени бир умрга олиб кетаман, деган луқмасига Асалнинг берган жавоби жуда характерлидир: кечикдинг — Илёс. Сен айтган умр энди машина чангидай орқада қолиб кетди... Юрагимда сен очган яра ҳеч қачон тузалмайди... Дилга ортилган маломат юки тоғдан ҳам зил... Чинни дарзини чегалаш мумкин, аммо юрак дарзини ҳеч қачон».

Асалнинг «Алвидо, Илёс» деб у билан хайрлашиш заминида ҳам катта мазмун ётади. Асал учун, унинг қалби ва севгиси учун Илёс тамом бўлган, ўлган эди.

Ишқига вафо қилмай, ёрига жафо этган Илёс характеридаги турли товланишларни, Асалга, Ҳадичага, ҳамкасбларига бўлган ҳар хил муаммоларни, ўзгаришларни Ш. Расулов бера олган. Лекин Илёс — Ш. Расулов Асал кетиб қолганлигини билгандан кейин қаҳрамонга хос бўлган оғир ички дардини, азоб-уқубатларни чуқурроқ очишини истардик.

Илёсга қарши ўлароқ йўл мастери Бойтемирда вафодорлик, меҳрибонлик, ғамхўрлик, юксак инсонийлик барқ уриб туради. Олижаноб, чуқур ҳис-туйғулари оёқ ости қилинган, хўрланган Асални, фарзанди билан ўзининг қайноқ бағрига олишда ҳам Бойтемирнинг теран одамгарчилиги яққол намоён бўлади. Бойтемир ўзининг қайноқ қалби билан Асал юрагидаги музликни эритади, хушмуомалалиги билан уни янгидан жўшқин ҳаётга қайтаради, ширин тили билан ўзига ром қилиб олади. Асал билан Самад ўз бахтларини Бойтемир туфайли топган бўлсалар, ўз навбатида улар Бойтемирга янги, қувноқ турмуш бахш этдилар.

С. Пўлатов қаҳрамондаги бу фазилатларни томошабинларга етказиш учун ижодий меҳнат қилганлиги билиниб турибди. У Асални ардоқлаш ҳолатларини, бахтсизликка учраган Илёсга жон-дилидан кўмак бериши, Самаднинг оғзидан «дада» деган сўзини эшитганда терисига сиғмасдан хурсанд бўлиши эпизодларини меъёрига етказиб ўйнай олган.

Спектаклнинг ютуқлари тўғрисида гап кетганда Т. Жаъфарова (Асалнинг онаси), М. Ихтиёрова (Ҳадича), Р. Солихов (Жонтой)ларнинг роллари ҳақида ҳам илиқ сўзларни айтиб ўтишга тўғри келади.

Асарни саҳналаштирувчи режиссёр А. Раҳимов спектаклда яхлит ансамблни таъминлаш учун жиддий уринганлигини қайд қилишимиз лозим. Адабий материални куй билан боғлаш, қаҳрамонларнинг ария ва дуэтларини драматик ҳаракат ва қилмишлари билан уйғунлаштириш соҳасида А. Раҳимовнинг режиссёрлик ишлари катта. Лекин режиссёримиз Илёснинг характеридаги бирдан юз берган ўзгаришни асослаш, Самаднинг Илёсга қайта-қайта тикилиб, ўгирилиб қарашларининг сабабини очиш устида ўйлаб кўрса ёмон бўлмас эди. Спектаклда яна болаларнинг чилвир ўйини ошиқчадай кўринади.

Спектакль мазмунига ёпишиб тушган рассом А. Жибоедовнинг чизган декорациясидан қардош Қирғизистоннинг тоғлари, овуллари кўриниб тургандай, табиати сезилиб тургандай.

Кези келганда шуни айтиш керакки, театр раҳбарлари ижодий коллективни янгилаш, ёш талантли артистлар билан составни тўлдириш устида жиддий ўйлашлари лозимга ўхшайди. Чунки йигирма йиллардан бери ёш аёллар образларини, қаҳрамон йигитларни ижро этадиган артистлар ўртасида ўзгаришлар жуда кам. Ўша-ўша Н. Пўлатова, С. Пўлатов, М. Ихтиёрова ва бошқалар. Асарлар характери, қаҳрамонлар моҳияти кўпинча ёшларни талаб қилади. Тилга олган спектаклимиз ҳам худди шундай. Спектаклда «нозик ниҳолим», «ниҳолдай нозик», «бормикан оламда Асалдек нозик» деган луқмаларни жуда кўп марта эшитамиз. Асар сюжети ҳам гўзал, нозик жонона қиз ҳаёти мисолида тузилган. Спектаклда эса, нозик артисткалар учрамайди.

Ҳафиз АБДУСАМАТОВ.

ҲОДИСА

ФЛАГМАН ЁРДАМГА ЕТИБ КЕЛДИ

Мўйноқ балиқ консерва комбинатининг Геленжик геофизик экспедицияси тасарруфидаги «Қорақалпоғистон 50 йиллиги» сузиш базаси олти балли пўртана яқинлашиб келаётганлиги тўғрисидаги огоҳлантиришни радио орқали эшитиб, Уяли оролига яқин жойдаги бухталардан бирига ўтди. Лекин бу пана жой ҳам иш бермади. Пўртананинг зарби билан лангарнинг чап томонидаги занжири узилиб кетди, шундан кейин эса асосий двигатель ва бошқариш системаси ишдан чиқди.

Экипажнинг шикастни тузатишга бўлган интилиши беҳуда кетди. Сув кемани соҳил томонга олиб кетди. Қолганлар эса кемани тутиб туролмадилар. Бунинг устига унинг занжирлари ҳалқаларидан яна бирининг дарз кетганлиги аниқланди... Сузиш базасининг капитани соҳилдан ёрдам сўради. Мушкул аҳволга тушиб қолган сузиш базасига яқинроқ турган Ўрта Осиё пароходчилигининг «С. М. Киров» теплоходи радиограммага ҳаммадан олдин жавоб қайтарди. Кема капитани коммунист А. С. Строганов мушкул ҳолга тушиб қолган кемага яқинлашиш тўғрисида дарҳол команда берди. «С. М. Киров» экипажи шиддатли пўртана шароитида мардлик ва юксак денгизчилик санъатини намойиш қилиб кўрсатди. Флагман моҳирлик билан маневр қилиб, сузиш базасига яқин келди, матрослар унинг палубасига пўлат арқон ташладилар. «С. М. Киров» теплоходи лангар ташлаб, шатакка олинган сузиш базасини эртасига эрталабгача ушлаб турди. Пўртана пасайганидан кейин лангар кўтарилиб, шатакка олинган сузиш базаси Аральск портига олиб келинди.

(ЎзТАГ).

ҲАР ТЎҒРИДА

НОТЎҒРИ ТАХМИН

Технологияси қийин бўлгани учун буғ машиналарини ишлаб чиқариш юз йил муқаддам тўхтатиб қўйилган деган фикр мавжуд. Аслида бундай эмас экан.

1901 йили француз инженерлари соатига 80 километр юра оладиган буғ машинасини намойиш этишган. АҚШлик ака-ука Стенлилар эса 1906 йилда соатига 180 километр йўл босадиган буғ машинасини ихтиро қилишган. Америкада ташкил этилган «Уатт» фирмасида 1924 йилга қадар, Германия ва Англияда эса 30-йилларнинг охиригача буғ автомобиллари ишлаб чиқарилган.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОВАРЛАР — ХАЛҚҚА

„ЮНОСТЬ—402" ТЕЛЕВИЗОРИ

БУ ТЕЛЕВИЗОР ЭЛЕКТР ТОКИ ВА АВТОМОБИЛЬ АККУМУЛЯТОРИДА ИШЛАЙДИ. ШУНИНГ УЧУН У ДОИМО УЙДА ҲАМДА САФАРДА СИЗГА ҲАМРОҲ БЎЛА ОЛАДИ. ТЕЛЕВИЗОР АНИҚ ТАСВИРИ БИЛАН СИЗНИ ХУРСАНД ҚИЛАДИ.

«ЮНОСТЬ-402» ЮҚОРИ ТЕХНИК ПАРАМЕТРЛАРГА ЭГА БЎЛИБ, ТАШҚИ КЎРИНИШИ ЧИРОЙЛИ ҚИЛИБ БЕЗАТИЛГАНДИР.

Экран катталиги диагонали бўйича 31 сантиметр.

Баҳоси — 220 сўм.

ЦКРО «РАДИОТЕХНИКА».

«КАНТАТА-204» РАДИОЛАСИ

— СИЗНИНГ УЙИНГИЗГА ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИНИ ВА МУЗИКА ДУНЁСИНИ ОЛИБ КЕЛАДИ.

Гўлқинларнинг беш диапазони узоқ ва яқиндаги радиостанцияларнинг эшиттиришларини тутиш имкониятини беради. Уч тезликда ишлайдиган проигривателда ҳар қандай грампластинкаларни қўйиб тинглаш мумкин.

Автоматик бошқарув ва акустика системаларининг яхшиланганлиги, ёригиш индикатори ва замонавий безатилганлиги радиоланинг янги сифатларидир.

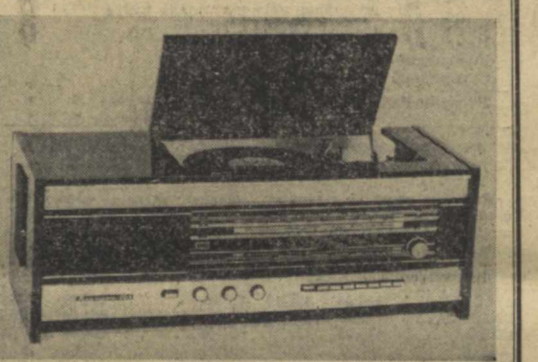

Баҳоси — 112 сўм.

«РАДИОТЕХНИКА» МАРКАЗИЙ КОММЕРЦИЯ-РЕКЛАМА ТАШКИЛОТИ.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 28/XI да **Севги тумори**, 30/XI да **Жизель**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/XI да **Келинлар қўзғолони**, 29/XI да **Уйланиш**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 29/XI да **Қизил дуррали нозик ниҳолим**.

●

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИ

ТЕЗ КУНДА

А. С. Пушкин асарлари
Ҳ. Ғулом таржимаси
ТОШ МЕҲМОН
Ж. Камол таржимаси
МОЦАРТ ВА САЛЬЕРИ
Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби **И. В. Радун.**
Рассом — А. Батиков.

⊙

«Главташкентстрой» «СТРОЙМЕХАНИЗАЦИЯ» ТРЕСТИНИНГ 8-МЕХАНИЗАЦИЯ БОШҚАРМАСИ

ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАН АЖРАЛГАН ҲОЛДА МИНОРАЛИ КРАН МАШИНИСТЛАРИНИ ТАЙЁРЛАЙДИГАН

4 ярим ойлик курсларга

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

18 ёшдан бошлаб камида 8-синф ҳажмида маълумотли йигит ва қизлар қабул қилинади.

Ўқиш рус тилида олиб борилади. Стипендия — 75 сўм. Елгиз кишилар ётоқхона ва прописка билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси, 19-уй. «Учкомбинат», («Радость» магазини қаршисида).

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Аренада москваликлар»** янги цирк томошалари (28, 29/XI да 19.30 да).

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институтининг коллективи институт таржима секторининг мудири Ҳ. Солиҳовга онаси

Робия СОЛИҲОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институти коллективи институтнинг катта илмий ходими, филология фанлари кандидати М. Султоновага онаси

Бекачой СУЛТОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Ўзбекистон Театр жамияти, маданият ходимлари касаба союзининг Республика комитети, М. Қорнеқубов номидаги Ўзбек давлат филармонияси коллективи СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотлари ва Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати

Мунаррама ТУРҒУНБОЕВАнинг

вафот этганлигини билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этадилар.

Тошкент шаҳар Октябрь район ошхоналар трести коллективи трестнинг собиқ врачи

Ғафуржон ШАРИПОВнинг

вафот этганлигини билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

ТОШКЕНТДАН ГАПИРАМИЗ ВА КЎРСАТАМИЗ

Телевидение

БУГУН

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Вақт. 9.35 — Эрталабки гимнастика. 9.55—Мультфильмлар. 10.10 — П. И. Чайковскийнинг «Уйқудаги гўзал» балети. 12.50 — Ҳужжатли фильм. 15.00 — Ҳужжатли фильмлар. 16.05 — Скрипка ва оркестр ижроси учун концерт. 16.40 — Совет адабиётида коммунист образи. 17.30— Сиз яратган боғ. 18.00—Шеърларни ўқиб. 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Ҳужжатли фильм. 19.05 — Жасоратнинг дала почтаси. 19.35 — Теннис. Таллиндан олиб кўрсатилади. 20.20 — Тавакалчилар стратегияси. Кўп серияли бадиий фильм, 1-серия. 21.30 — Вақт. 22.10 — Дўстларимиз чеҳраси. 22.55 — Баскетбол бўйича СССР чемпионати. 23.30 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 —Қизиқарли учрашувлар. 12.00 — Шеърият мухлисларига. 12.30 — Ўқув кўрсатуви. 13.00 — Ҳаётга қайтиш. Бадиий фильм, 2-серия. 18.00 — Ёш куч. 18.30— Фан. 18.55 — Миллионлар ленинча университети. 19.15 — Ахборот. 19.30 — «Зангори экран» почтаси. 20.00 — Ўзбекистон давлат санъат музейи заллари бўйлаб. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30—Вақт. 22.10 — Чорвадор. 22.25 — Юрак амри. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.00 — Энг секин юрар поезд. Бадиий фильм. 20.20 — Фильм-концерт. 20.50 — Янгиликлар.

Радио

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Шу куннинг қўшиқлари. 9.30 — Халқ талантларининг концерти. 10.30 — «Совет Ўзбекистони санъати» журнали саҳифаларида. 11.15 — Партия кабинети — пропагандистларга. 12.00 — Ўзбекистон ишчиси. 13.00 — Чорвачилик комплекслари — давр талаби. 13.30 — Чет эл эстрадаси. 14.00 — Дала ишлари кундалиги 16.10 — Китобсеварлар радиоклуби. 18.30 — Москв. Халқаро ҳаётнинг актуал проблемалари. 18.50 — Ёшлик. 19.40 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 19.50 — Музикали танаффус. 20.25 — Қорақалпоқ куйлари. 21.00 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 21.30 — Бир шингил хотира. 22.28 — Ўзбек классик куйлари. 23.20— Дам олиш концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700000, ГСП, Тошкент, Ленин проспекти, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04, редактор ўринбосарлари — 33-79-14, 32-53-05, 33-06-83, 32-55-04, масъул секретарь — 33-44-55, 32-55-05, секретариат — 33-72-83, 32-53-06, БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70, халқаро ҳаёт — 32-54-18, саноат, транспорт ва капитал қурилиши — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-26, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-57-21, 32-54-24, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 33-35-53, 32-53-18, 32-53-20, 32-53-21, 32-54-13, иллюстрация — 32-57-22, коммунистик тарбия — 32-54-29, стенографистка — 33-73-43, 32-54-05, жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-28, 32-52-26; эълонлар бўлими — 33-81-42. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ — ҚКАССР — 2-42-62; Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 5-19-71, Сирдарё — 2-09-70; Сурхондарё — 55-35; Хоразм — 51-24; Бухоро — 3-31-45; Қашқадарё— 61-35; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-79-92; Андижон — 4-48-85; Жиззах — 31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. — 02917.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Индекс 64583. Д. — 271.